

לקוטי תורה • פרשת שלח • מאמר 12

ביאר ע"פ והיה לכם לציצית

ביאור הפסוק "והיה לכם לציצית"

החוט הכחול שבציצית הוא "האור הכחול" של השלהבת, מלכות, המכלה את הפתילה: היא בולעת כל דבר המתקרב אליה, אך למי שדבקים בה בקדושה, ביטול זה אינו כיליון אלא מקור החיים עצמו. שורשה בחכמה וב"שערות" של אריך אנפין, שישראל ממשיכים באמצעות המצוות אל מלכות ואל העולמות התחתונים.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/shelach/12

הנקודה

החוט הכחול שבציצית הוא "האור הכחול" של השלהבת, מלכות, המכלה את הפתילה: היא בולעת כל דבר המתקרב אליה, אך למי שדבקים בה בקדושה, ביטול זה אינו כיליון אלא מקור החיים עצמו. שורשה בחכמה וב"שערות" של אריך אנפין, שישראל ממשיכים באמצעות המצוות אל מלכות ואל העולמות התחתונים.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

המאמר פותח בדימוי של הזוהר לשלהבת: אור לבן למעלה ואור כחול למטה, המכלה את הפתילה. האור הכחול, תכלת, הוא מלכות דאצילות, שבה נבלעים העולמות הנפרדים. המרגלים כינו את הארץ "ארץ אוכלת יושביה", מפני שחששו שביטול כזה ימחק אותם; אך לאמיתו של דבר זו שבחה, שהרי "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום". האש מכלה רק את הישות הגסה של הקליפה, כפי שהראה הסנה הבוער: הוא בער ולא נשרף. הכוח להכניס ביטול למציאות נפרדת בא מאבא, חכמה, באמצעות הגבורות שלו; התכלת היא המוחין דאבא, נעלים מכדי לרדת בגלות. שורש החכמה נמצא ב"שערות" של אריך אנפין, שהן השפעה שאינה נוגעת בעצמות ובכל זאת נמשכת ממנה; הן מגיעות למלכות כתכלת שבציצית. "זכרו" פירושו לעשות את המצוות "זכרים", משפיעים; "ועשיתם" פירושו לעשות אותן כלים לאור אין סוף; ו"והייתם קדושים לאלקיכם" פירושו להמשיך את השערות למלכות, כך שהביטול יגיע גם לבריאה, יצירה ועשיה.

מבנה

1	האור הכחול המכלה את הפתילה	11-3
תכלת היא האור הכחול שבזוהר, מלכות דאצילות, שבה נבלעים העולמות הנפרדים; אצילות עצמה דומה לאור הלבן, ביטול עצמי של החכמה.		
2	"ארץ אוכלת יושביה"	11-6
המרגלים חששו מכיליון בתוך הביטול; הזוהר והסנה הבוער מראים שהאש מכלה רק את הקליפה, ואילו לישראל הביטול הוא חיים.		
3	תכלת מהגבורות דאבא	11-8
הגבורות דאבא מכניסות ביטול לתוך הישות, והתכלת, שמקורה באבא, נעלית מכדי לרדת בגלות; חכמה היא ביטול, מלכות היא אשה הנמשכת באמצעות רמ"ח המצוות, ושורש החכמה הוא שערות דאריך אנפין.		
4	השערות והציצית	11-10
המשל של המגיד לשערות; קווצת השיער יורדת דרך ז"א לנוקבא ונעשית תכלת: "והיה לכם לציצית וראיתם אותו".		
5	"זכרו": להפוך את המצוות למשפיעות	11-12
צייוי המלך למטה מושרש באיברי המלך למעלה, ומצווה ממשיכה את השערות לתוכם; בנוגה אפשר להסיט את השפע אל הרע, כפי שקורה במי הסוטה.		

עקירת האש הזרה והעלאת הגבורות מלמטה הופכות את ישראל ל"זכרים", וכך הם עושים את המצוות כלים לאור אין סוף עצמו.

קדושה היא דרגת השערות, כמו בנוזר וכמו באמירה המשולשת "קדוש"; ישראל ממשיכים אותה למלכות, אלקים, כך שהביטול יגיע לבריאה, יצירה ועשייה.

האור הכחול נהורא תכלא

החלק התחתון של השלהבת, הדבוק לפתילה ומכלה כל דבר שהוא אוזו בו; במאמר הוא מלכות דאצילות, שבה נבלעים העולמות התחתונים, והוא מקור התכלת.

ביטול הישות ביטול היש

ביטול של מציאות הקיימת כ"יש" נפרד, ובכל זאת מניחה את עצמיותה לפני הי'; אצל מציאויות קדושות זהו שלמות קיומן, ולא סופו.

קליפת נוגה קליפת נוגה

הקליפה שבה מעורבים טוב ורע; הישות הגסה שבה יכולה להיכנס לקדושה רק באמצעות כילוי, ודרכה אפשר להסיט את השפע של הקדושה אל הרע.

שערות דאריך אנפין שערות דא"א

השפעה מן ה"מוח" האלוקי, שאינה נוגעת בעצמות ובכל זאת נמשכת ממנה; היא שורש החכמה ומחלקת את האור לדרגות רבות, והיא מגיעה למלכות כתכלת.

אשה: אש הי' אשה אש הי'

מלכות כאש וכגעגוע לעלות מלמטה למעלה, הנמשכים מן האיש, אש י', חכמה שבז"א; הנשמה היא "נר הוי"ו".

רמ"ח איברי המלך רמ"ח אברים דמלכא

רמ"ח המצוות הן איברי ז"א ממש; למטה המצווה היא ציווי המלך, אך שורשה באיבריו, וקיומה נוגע באור אין סוף.

קטע 1 • 11-3

האור הכחול המכלה את הפתילה

1 ביאר ע"פ והיה לכם לציצית¹

ביאור על הפסוק "והיה לכם לציצית".

הכותרת מציינת את הפסוק שהמאמר מבאר, מתוך פרשת ציצית שבסוף פרשת שלח: "והיה לכם לציצית, וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות הוי' ועשיתם אותם". המאמר עובר על הפסוקים לפי הסדר, ביטוי אחר ביטוי: פתיל התכלת, "וראיתם אותו", "וזכרתם", "ועשיתם" ו"והייתם קדושים".

2 ענין התכלת.^{2,3} הנה די גוונין שבנר הנזכר בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער השבת ספ"ד [סוף פרק ד']⁴ בשםהזהר בראשית נהורא חיוורא כו' ונהורא תכלא⁵ כו' הוא התחתון הנאחז בפתילה

ענין התכלת. והנה, מבין ארבעת הגוונים שבנר, הנזכרים בפרי עץ חיים, שער השבת, בסוף פרק ד, בשם הזהר על בראשית — "האור הלבן" וכו' ו"האור התכלת" וכו' — [האור התכלת] הוא התחתון, האחוז בפתילה.

תכלת היא הצבע הכחול-שמימי של החוט שהתורה מצווה להטיל בציצית. פרי עץ חיים, המביא את תורת האריז"ל, מתאר ארבעה גוונים בלהבת הגר, בעקבות תיאור הזהר של אור לבן למעלה ואור תכלת למטה; האור התכול הוא החלק התחתון, האחוז בפתילה.

ולפי שמכליון הפתילה הוא דבר שאינו מינו כלה ונבער בו נשתנה האור לגוון תכלת וכך מלי דאצילות נק' נהורא תכלא שנעשית כליון לבי"ע שבטלים אליה ונכללים בה.

ומכיוון שהפתילה מתכלה — דבר שאינו ממינה מתכלה ונשרף בה — האור משתנה לגוון תכלת. וכך גם מלכות דאצילות נקראת "האור התכלת", משום שהיא נעשית לכליון עבור [עולמות] בריאה, יצירה ועשיה, המתבטלים אליה ונכללים בה.

הצבע התכול של האור נובע מכך שהוא מכלה את הפתילה, דבר זר ללהבה. בדומה לכך, מלכות דאצילות, המדרגה האחרונה בעולם האחדות האלוקית, נקראת "האור התכלת": העולמות התחתונים בריאה, יצירה ועשיה "מתכלים" בה, כלומר מניחים את קיומם הנפרד ונבלעים בה. כאן יש משחק צלילים בין "תכלת" ל"כליון".

3 והנה עד מלי דאצילות הוא השתלשלות הע"ס [העשר ספירות] מעילה לעילה בבחי' אחדות משא"כ בי"ע

הם בחי' אחרת ודבר נפרד מלאכים ונשמות ביטול היש ולהיות כן

והנה, עד מלכות דאצילות יש השתלשלות של עשר הספירות מעילה לעילה, בבחינת אחדות; ואילו בריאה, יצירה ועשיה הן בחינה אחרת ודבר נפרד: מלאכים ונשמות, [בבחינת] ביטול היש. ומכיוון שכך,

בתוך אצילות עשר הספירות נמשכות זו מזו, וכל אחת מהן היא העילה לבאה אחריה, וכולן נותרות באחדות עם ה'. בריאה, יצירה ועשיה הן סדר אחר: המלאכים והנשמות שבהן חווים את עצמם כישויות נפרדות, כיש, והביטול שלהם הוא ביטול הנפרדות הזאת.

הנה בבחי' האצילות הוא כמשל אשא חיוורא הנ"ל שהוא מראה האש בעצם שלא בא מדבר שאינו מינו ממש ודבר זר

בבחינת אצילות הדבר דומה למשל האש הלבנה שהוזכר לעיל: היא מראה האש בעצמותה, ואינה נובעת מדבר זר שאינו ממנה ממש,

אצילות נמשלה לאור הלבן של הלהבה שהוזכר לעיל. צבעו הוא מראה האש עצמה, שכן אין שורפים דבר זר כדי להפיק אותו.

כמו כליון הפתילה אלא שהוא ביטול בעצם דבחי' ח"ע [חכמה עילאה] המתפשט בדרך השתלשלות בכל האצי' משא"כ בחי' המלי' שנכללים בה עולמות הנפרדים

כמו כילוי הפתילה; אלא זהו ביטול בעצם, של בחינת חכמה עילאה, המתפשט בדרך השתלשלות בכל האצילות. ואילו בחינת מלכות, שנכללים בה העולמות הנפרדים,

בשונה מהאור הכחול הבא משריפת הפתילה, הביטול שבאצילות הוא ביטול בעצם: זהו הביטול של חכמה עילאה, החכמה העליונה, המתפשטת דרך כל האצילות. מלכות שונה בכך, משום שהעולמות הנפרדים נכללים בה.

שהוא דבר שאינו מינו ממש בחי' יש ודבר נפרד וכשאעפ"כ [וכשאף על פי כן] נכלל בבחי' ביטול היש זהו ענין נהורא תכלא שבא מכליון הפתילה כו'.

[העולמות הנפרדים הם] דבר שאינו ממנה ממש, בחינת יש ודבר נפרד; וכאשר הוא בכל זאת נכלל בבחינת ביטול היש, זהו ענין "נהורא תכלא", האור הכחול, הבא מכילוי הפתילה וכו'.

העולמות הנפרדים זרים לאלקות ממש: הם יש, בעלי מציאות משל עצמם. כאשר דבר כזה נכלל בכל זאת על ידי ביטול מציאותו, זהו האור הכחול, שנוצר מכילוי הפתילה.

[ועמ"ש מזה בביאור ע"פ כי אתה נרי^{6,7} בסוף הדבור שנהורא תכלא נמשך מכליון הפתילה כנ"ל ונהורא חיוורא נמשך מהשמן שממנו נמשך אור צח כו']

[ועיינו כמה שנכתב על כך בביאור על הפסוק "כי אתה נרי", בסוף הדיבור: שהאור הכחול נמשך מכילוי הפתילה, כנוצר לעיל, ואילו האור הלבן נמשך מן השמן, שממנו נמשך אור צח וכו';

ההערה שבסוגריים מפנה למאמר תורה אור על הפסוק "כי אתה נרי". בסופו מוסבר שהאור הכחול נובע מכילוי הפתילה, ואילו האור הלבן נובע מן השמן, שממנו יוצא אור צח.

והיינו כי השמן לא נק' דבר שאינו מינו כי שמן הוא בחי' חכמה⁸ עילאה שהוא בחי' התורה כו' ע"ש].

והיינו, שהשמן אינו נקרא דבר שאינו ממנו, שכן השמן הוא בחינת חכמה עילאה, שהיא בחינת התורה וכו'. עיינו שם.]

השמן אינו נחשב לדבר זר לאש, משום שהוא מסמל את חכמה עילאה, שהיא התורה. לכן האור הלבן הנמשך ממנו הוא אור של ביטול בעצם, ולא אור הנוצר מכילוי.

קטע 2 • 41-6

”ארץ אוכלת יושביה”

4 וזהו ענין ארץ אוכלת יושביה⁹ רק שהמרגלים אמרו זה ללה”ר [ללשון הרע] כי המרגלים שקרנים¹⁰ היו. אבל באמת זה הוא לשבח כי ואתם הדבקים בה¹¹ כו’ כמ”ש בזה”ק [בזוהר הקדוש] פ’ בראשית דנ”א ע”א. וזהו עניינה של ”ארץ אוכלת יושביה”; אלא שהמרגלים אמרו זאת כלשון הרע, שכן המרגלים היו שקרנים. אבל לאמיתו של דבר, יש בכך שבח, שהרי נאמר: ”ואתם הדבקים בהו”י וכו’, כמובא בזוהר הקדוש, פרשת בראשית, דף נ”א ע”א.

המרגלים דיווחו שארץ ישראל היא ”ארץ אוכלת יושביה”. המאמר מפרש זאת כתיאור אמיתי של האור הכחול, מלכות, הבולע את כל מה שמתקרב אליו; המרגלים הפכו את הדבר להוצאת דיבה, והתלמוד מכנה אותם שקרנים. לאמיתו של דבר, אותו עניין עצמו הוא שבח, כפי שמראה הזוהר על פרשת בראשית מתוך הפסוק ”ואתם הדבקים בהו”י אלקיכם חיים”.

[ות”ח [ותא חזי] אע”ג [אף על גב] דאורחיה דהאי נהורא תכלא אוכמא לשיצאה כל מה דאתדבק ביה תחותי,¹² ישראל מתדבקן

]”ובוא וראה: אף שאורכו של אור כחול-שחור זה לכלות את כל הנדבק בו מלמטה, ישראל נדבקים בו

הזוהר אומר שטבעו של האור הכחול-שחור הוא לכלות את כל הנאחז בו מלמטה, כשם שלהבה מכלה את הפתילה שלה. ואף על פי כן, ישראל נדבקים בו מלמטה.

ביה תחותי וקיימן בקיומא הה”ד [הדא הוא דכתיב] ואתם הדבקים בה’ אלקיכם חיים כולכם, ופ”י כי ענין דאורחיה לשיצאה זהו ע”ד שארז”ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] הושיט הקב”ה אצבעו הקטנה¹³ ביניהם ושרפם.¹⁴

מלמטה ומתקיימים בקיומם, כמו שנאמר: ”ואתם הדבקים בהו”י אלקיכם חיים כולכם”. והביאור הוא, שעניין ”דרכו לכלות” הוא על דרך מה שאמרו רבותינו ז”ל: ”הושיט הקב”ה את אצבעו הקטנה ביניהם ושרפם”.

אף שישאל נדבקים באור המכלה, הם מתקיימים, כפי שאומר הפסוק: ”ואתם הדבקים ... חיים כולכם”. טבעו המכלה של אור זה דומה למה שמספרים חז”ל על המלאכים שהתנגדו לבריאת האדם: הקב”ה הושיט את אצבעו הקטנה ביניהם ושרפם.

5 וזה היה הלה”ר [הלשון הרע] של המרגלים שהיא ארץ אוכלת יושביה¹⁵ לומר שעייז הביטול יתבטלו ממציאותם לגמרי כענין הושיט כו’ ושרפם הנ”ל.

וזו הייתה לשון הרע של המרגלים: הארץ היא ”ארץ אוכלת יושביה” — כלומר, שבאמצעות הביטול יתבטלו ממציאותם לגמרי, בדומה לעניין ”הושיט” וכו’ ו”שרפם” שהוזכר לעיל.

לשון הרע של המרגלים הייתה הטענה שההתקרבות לה’ בארץ תביא לביטול מוחלט כל כך, עד שהם יחדלו להתקיים. הם דימו זאת למלאכים שנשרפו באצבעו הקטנה של ה’.

אבל באמת אינו כן כי אדרבה עיקר החיות הוא הביטול ואינו ביטול ממציאותם לגמרי ח"ו [חס ושלום] ושם שאני שהיה לעונש כו'

אבל האמת אינה כך, אלא להפך: עיקר החיות הוא הביטול, ואין זה ביטול ממציאותם לגמרי, חס ושלום. ושם היה הדבר שונה, כי זה היה עונש וכו';

המאמר משיב שההפך הוא הנכון: הביטול הוא עצם החיות, ולא סוף הקיום. המקרה של המלאכים היה שונה, משום שהשרפה שלהם הייתה עונש.

ע"כ נתבטלו ממציאותם לגמרי. משא"כ בביטול דנשיי [דנשמות ישראל] כו' אדרבה ע"י ואתם הדבקים כו' חיים כולכם.¹⁶

ולכן הם התבטלו ממציאותם לגמרי. אבל לא כך הוא בביטול של נשמות ישראל וכו'; להפך, באמצעות "ואתם הדבקים" וכו' — "חיים כולכם".

מכיוון שהיה זה עונש, אותם מלאכים התבטלו ממציאותם לגמרי. הביטול של נשמות ישראל הוא ההפך: על ידי הדבקות בה' הן נעשות "חיים כולכם".

6 והטעם כמ"ש בזהר שם ת"ח [תא חזי] כל אינון דלעילא בהווא נהורא תכלא אתכללן אבל תתאי לאו הכי דאינון מלה גסה¹⁷ כו'

והטעם הוא כפי שנאמר שם בזהר: "בוא וראה: כל אלה שלמעלה נכללים באותו אור תכלת, אבל אלה שלמטה אינם כך, מפני שהם דבר גס" וכו',

המאמר מביא כעת את הסבר הזוהר לכך שאור התכלת מכלה דברים מסוימים ולא אחרים. הנמצאים שלמעלה נכללים באור התכלת, ואילו אלה שלמטה הם "דבר גס".

ובגין כך אכיל ושצי לון, הרי מבואר דנהורא תכלא לא אכיל ושצי רק מלה גסה

"ולכן הוא אוכל ומשמיד אותם". נמצא, שאור התכלת אוכל ומשמיד רק דבר גס,

מכיוון שהדברים שלמטה הם גסים, אור התכלת אוכל ומשמיד אותם. מסקנת המאמר היא שהוא אוכל רק את הגס.

דהיינו היש דק"נ [דקליפת נוגה] שהוא דבר זר לגמרי, ולא יוכל ליכלל בבחי' מלכות כ"א ע"י ביטול מהותו שכלה והולך לו הקליפה משא"כ אינון דלעילא

כלומר, היש של קליפת נוגה, שהוא דבר זר לחלוטין ואינו יכול להיכלל בבחינת מלכות אלא באמצעות ביטול מהותו, כך שהקליפה מתכלה ונעלמת. לעומת זאת, "אלה שלמעלה",

"דבר גס" פירושו היש של קליפת נוגה, הקליפה שבה מעורבים טוב ורע, והיא זרה לחלוטין לקדושה. דבר כזה יכול להיכלל במלכות רק כאשר עצם מציאותו מתבטלת, ואז הקליפה נשרפת ונעלמת.

שהם בביטול דסט' [דסטרא] דקדושה אע"פ [אף על פי] שמתכללים בבחי' מלי' בביטול עכ"ז [עם כל זה] אינה מכלה אותן ח"ו [חס ושלום] כ"א זהו תכלית שלימות מציאותם.

שהם בביטול של צד הקדושה: אף שהם נכללים בבחינת מלכות מתוך ביטול, בכל זאת היא אינה מכלה אותם, חלילה; אדרבה, בכך מגיעה מציאותם לשלמותה העליונה.

הנמצאים הקדושים, "אלה שלמעלה", מתקיימים בביטול של הקדושה. גם הם נכללים במלכות, אך הדבר אינו מכלה אותם; עבורם זו שלמותה המלאה ביותר של מציאותם.

ואפשר שזהו ענין מראה הסנה¹⁸ שהראה הקב"ה למשה דכתיב והסנה בוער באש¹⁹ והסנה איננו אוכל. ²⁰ וכמ"ש במדרש רבה שמות (פ' ב') מכאן אמרו האש שלמעלה שורפת ואינה אוכלת.

ואפשר שזהו עניינו של מראה הסנה שהראה הקדוש ברוך הוא למשה, כמו שנאמר: "והסנה בער באש, והסנה איננו אוכל". וכפי שנאמר במדרש רבה שמות (פ' ב'): "מכאן אמרו: האש שלמעלה שורפת ואינה אוכלת".

מראה הסנה שראה משה מלמד על אותה אמת: הסנה בער ולא נאכל. המדרש לומד מכך שהאש שלמעלה שורפת אך אינה אוכלת.

והיינו כדפי' שם דסנה היינו ישראל וכ"מ [וכן משמע] בגמרא ספ"ו דשבת (דס"ז ע"א) הסנה הסנה כוי משום דמייכת מכל אילני²¹ כוי

והיינו כפי שפירש שם, שהסנה הוא ישראל. וכך משתמע גם מהגמרא בסוף פרק ו' של שבת (דף ס"ז ע"א): "הסנה, הסנה" וכו', "משום שאתה נמוך מכל האילנות" וכו'.

המדרש שם רומז שהסנה מסמל את ישראל, שהמצרים לא יכלו להשמידם. בנוסח של סגולה שמביא התלמוד, נאמר לסנה שה' שרה את שכינתו עליו לא מפני שהוא הגבוה שבאילנות, אלא מפני שהוא הנמוך שבהם.

והיינו ע"ד כי אתם המעט²² מכל העמים כוי שמשפילים א"ע [את עצמו]²³ ע"ד ואנכי עפר ואפר²⁴ כוי ועי' בת"ז [בתיקוני זוהר] תחלת תקון י"ט²⁵ (דל"ז ע"א)

והיינו על דרך "כי אתם המעט מכל העמים" וכו': שהם משפילים את עצמם, על דרך "ואנכי עפר ואפר" וכו'. וראו בתיקוני זוהר, תחילת תיקון י"ט (דף ל"ז ע"א).

שפלותם של ישראל היא משמעות הפסוק "כי אתם המעט מכל העמים": הגמרא מפרשת אותו בכך שישאל ממעטים את עצמם לפני ה', כפי שאמר אברהם: "ואנכי עפר ואפר". הטקסט מפנה גם לתחילת תיקון י"ט בתיקוני זוהר.

וזי"ש [זוהר שכתוב] ורצון שוכני סנה²⁶ ועיין פ' בת' דזבחים (ק"י"ח ב')²⁷ ועמ"ש לעיל בד"ה במדבר סיני באהל מועד²⁸ וע"כ אע"פ [אף על פי] שהאש שורפת את הסנה

וזהו שנאמר: "ורצון שוכני סנה". וראו בפרק האחרון של זבחים (ק"י"ח ב'), וכן במה שנכתב לעיל במאמר המתחיל "במדבר סיני באהל מועד". ולכן, אף על פי שהאש שורפת את הסנה,

ברכת משה ליוסף מתארת את ה' כ"שוכני סנה" — שכינתו שורה על הנמוך. הטקסט מפנה לפרק האחרון של זבחים, שבו נדרש הביטוי, וכן למאמר מוקדם יותר בספר זה, "במדבר סיני באהל מועד".

היינו שיומשך רשפי אש²⁹ האהבה בנשיי [בנשמות ישראל] ולהיות ביטול היש עכ"ז [עם כל זה] אינה אוכלת ומכלה אותם ממציאותם ח"ו [חס ושלום] כ"א אדרבה שזה הביטול הוא עיקר החיות כו'.

כלומר, שרשפי אש האהבה יימשכו בנשמות ישראל, ושהיש יתבטל; ואף על פי כן, האש אינה מכלה אותן ואינה מבטלת את מציאותן, חלילה, אלא אדרבה: ביטול זה הוא עצם החיות וכו'.

האש הבוררת בסנה היא האהבה הלוהטת לה' שמתעוררת בנשמות ישראל ומביאה אותן לבטל את תחושת היש שבהן. ואף על פי כן, היא אינה מכלה אותן; הביטול הזה הוא עצם חיותן.

וע' מזה ברע"מ [ברע"א מהימנא] פ' שופטים דף רע"ד ע"ב ובפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] שם שהאש מכלה הקליפה ואינו מכלה הקדושה כו' ע"ש.

וראה בעניין זה ברע"א מהימנא, פרשת שופטים, דף 274b, ובפירוש הרמ"ז (רבי משה זכות) שם, שהאש מכלה את הקליפה ואינה מכלה את הקדושה וכו'. עיין שם.

רע"א מהימנא על פרשת שופטים, בצירוף פירוש הרמ"ז (רבי משה זכות), מסביר את הסנה הבורר באותו אופן: האש מכלה את הקליפה, את הקוצים, אך אינה מכלה את הקדושה.

וע' עוד מזה בזהר ח"ב [חלק ב'] דס"ט ע"ב.³⁰ ח"ג [חלק ג'] דר"פ ע"ב וברכות בשיר השירים ר"פ סמכוני באשיות³¹ כו' ובאשו של סנה.³²

וראה עוד בעניין זה בזהר, חלק ב', דף 69b; חלק ג', דף 280b; ובמדרש רבה על שיר השירים, בראש פרשת "סמכוני באשיות" וכו', "ובאשו של סנה".

הטקסט מביא מקורות נוספים לעניין הסנה הבורר: שני מקומות בזהר והמדרש על שיר השירים. המדרש דורש את "סמכוני באשיות" כ"באשיות רבות", ובהן אש הסנה.

עו"ל [עוד יש לומר] בפ"י ואתם הדבקים כו' חיים³³ ע"פ מ"ש בזהר פ' ויגש (דרי"ז ע"ב) בגין דאצטרך לשבחא חי לחי³⁴ כו' עד חיים כולכם.

אפשר לומר עוד בביאור "ואתם הדבקים" וכו', "חיים", על פי מה שנאמר בזהר, פרשת ויגש (דף 207b): "מפני שהחי צריך לשבח את החי" וכו', עד "חיים כולכם".

אפשר לפרש בדרך נוספת את "ואתם הדבקים... חיים": הווה על פרשת ויגש מלמד שרק החיים יכולים לשבח את החי, ומי שמתקרב אליו הוא חי. הדבקים בה', מקור החיים, הם עצמם חיים.

ועי' בזהר פ' בהר דקיי עי"ב ³⁵ עי"פ ועשה טוב שכן ארץ ^{36, 37} כוי עי"ש ובוהר פ' ויחי (דרלי"ז עי"א) עי"פ ואתם הדבקים ³⁸ ודרמ"ה ודו"ק [ודוק].

וראה בזהר, פרשת בהר, דף 110b, על הפסוק "ועשה טוב שכן ארץ" וכו'; עיין שם. ו[ראה] בזהר, פרשת ויחי (דף 237a), על הפסוק "ואתם הדבקים", וכדף 245; ועיין בזה היטב.

ההערה מסיימת בהפניות נוספות לזוהר: בפרשת בהר, על "ועשה טוב שכן ארץ", שם מוסבר שמעשה מלמטה מעורר פעולה מלמעלה; ובפרשת ויחי, על "ואתם הדבקים". היא מפנה את הקורא לעיין במקורות האלה היטב.

וכמ"ש יראת ה' לחיים יראת ה' תוסיף ימים ^{39, 40} כוי מלכותך מלכות כל עולמים ⁴¹ שזהו חיותם וקיומם מאוא"ס [מאור אין סוף] ב"ה הנמשך בהם משא"כ דבר נפרד אין לו חיות ועיקר החיות הוא הביטול כני"ל: ^{42, 43, 44}

וכמו שנאמר: "יראת ה' לחיים", "יראת ה' תוסיף ימים" וכו'. "מלכותך מלכות כל עולמים" — שכן זו חיותם וקיומם, מאור אין סוף ברוך הוא הנמשך לתוכם. לעומת זאת, לדבר נפרד אין חיות, ועיקר החיות הוא הביטול, כנוצר לעיל.

מלכות נקראת גם יראה, והפסוקים מלמדים שיראת ה' מביאה חיים ומוסיפה ימים. "מלכותך מלכות כל עולמים" פירושו שמלכות ה' היא החיות והקיום של כל עולם, באמצעות אור אין סוף הנמשך לתוכו. לדבר נפרד, המנותק מאור זה, אין חיים; לכן הביטול הוא עיקר החיות.

קטע 3 • 71-8

תכלת מהגבורות דאבא

7 ב אך המשכה זו להיות ביטול זה נמשך בכח"י יש שיהיה [שיהיה] יש ובטל הוא מבחי"י אבא

2. אך המשכה זו — שהביטול יימשך אל בחינת יש, כך שיהיה [דבר שהוא] יש ובכל זאת בטל — היא מבחינת אבא (חכמה),

סעיף 2 שואל מהו הכוח שממשיך את הביטול אל תוך היש, כך שהנברא מתקיים כ"ש" ובכל זאת הוא בטל. התשובה היא: מאבא, בחינת חכמה.

כי אבא יסד ברתא ⁴⁵ [וזהו אם אין חכמה אין יראה ^{46, 47} כי מלי נקי יראה תתאה ושרשה מח"ע] [מחכמה עילאה] ⁴⁸ ותכלת הוא גבורות דאבא

כי "אבא יסד ברתא" [וזהו "אם אין חכמה אין יראה", שכן מלכות נקראת "יראה תתאה", ושורשה מחכמה עילאה]; והתכלת היא הגבורות דאבא,

"אבא יסד ברתא" פירושו שחכמה, אבא, היא היסוד של מלכות, הבת. התוספת שבסוגריים מסבירה מדוע נאמר "אם אין חכמה אין יראה": מלכות נקראת "יראה תתאה", ושורשה הוא בחכמה עילאה. התכלת, החוט הכחול, מקבילה לגבורות דאבא, לכוחות הריסון של אבא.

כי זה הוא בחי' גבורה וצמצום להיות המשכה זו בבחי' יש להיות שם נמשך גי'כ בחי' ביטול כו'

כי זוהי בחינת גבורה וצמצום: שהמשכה זו תהיה בבחינת יש, ושגם שם תימשך בחינת ביטול וכו'.

גבורה היא הכוח של צמצום והגבלה. כדי להמשיך ביטול אל תוך יש מוגבל דרוש דווקא כוח זה, כך שהביטול יוכל להיות נוכח גם שם.

[ר"ל] [רוצה לומר] שכדי להוריד ולהמשיך הביטול גם למטה במקום נמוך דהיינו בבחי' יש זהו ע"י

גבורה⁴⁹ וכמ"ש בסידור בד"ה אדני שפתי תפתח⁵⁰

[כלומר, כדי להוריד ולהמשיך את הביטול גם למטה, למקום נמוך – היינו לבחינת יש – הדבר נעשה באמצעות גבורה; וכמו שכתוב בסידור, בדרוש המתחיל "אדני שפתי תפתח";

ההגהה חוזרת ומבהירה את הנקודה: כדי להוריד את הביטול למקום נמוך, אל היש, דרושה גבורה. ההפניה היא לדרוש שבסידור על "אדני שפתי תפתח".

וזוהו ע"ד שנתבאר בביאור ע"פ קול דודי^{51,52} שלהיות נמשך ההמשכה בפנימית בהכלי זהו בחי' גבורה

ולא בחי' דין ח"ו [חס ושלום] אלא אדרבה כו'

וזה על דרך מה שנתבאר בביאור על הפסוק "קול דודי": כדי שההמשכה תימשך בפנימיות אל תוך הכלי, זוהי בחינת גבורה ולא בחינת דין, חס ושלום; אדרבה וכו'.

הדברים מקבילים לביאור על "קול דודי", שבו מוסבר שהמשכת האור פנימה אל תוך כלי היא פעולת גבורה, ולא דין קשה. אדרבה, הריסון הוא שמאפשר לאור להיכנס אל הכלי בפנימיות.

ע"ש ועמ"ש בד"ה הוי' יחתו מריביו⁵³ בפ"י וענין ויתן עוז למלכו⁵⁴ ועיין בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)]

פ' וירא⁵⁵ ע"פ כי אש יצאה מחשבון⁵⁶ וכמ"ש מזה בביאור ע"פ על כן יאמרו המושלים⁵⁷ בואו

חשבון].^{58,59}

ראה שם. וכן עיין במה שכתוב בדרוש המתחיל "הוי' יחתו מריביו", בביאור ענין "ויתן עוז למלכו". ועיין בלקוטי תורה של האריז"ל, פרשת וירא, על הפסוק "כי אש יצאה מחשבון"; וכמו שכתוב על כך בביאור על הפסוק "על כן יאמרו המושלים בואו חשבון".

בהמשך מובאות הפניות נוספות: לדרוש על "הוי' יחתו מריביו" ולביאור בו על "ויתן עוז למלכו"; ללקוטי תורה של האריז"ל על "כי אש יצאה מחשבון"; ולביאור על "על כן יאמרו המושלים בואו חשבון". בהוצאת קה"ת מציינים שהלקוטי תורה על וירא המצוין כאן הוא של האריז"ל.

8 ולפי שתכלת מוחין דאבא ולכן מוחין דאימא לכן בזה הזמן אין תכלת^{60,61} לפי שלגודל מעלתו שהוא מבחי' אבא א"א לירד בזמן הגלות וזהו חכמה בראש חכמה בסוף^{62,63} כי א"ס אינו שורה

ומכיוון שהתכלת היא המוחין של אבא, והלבן הוא המוחין של אמא, לכן בזמן הזה אין תכלת; מפני שמרוב מעלתה, בהיותה מבחינת אבא, אין היא יכולה לרדת בזמן הגלות. וזהו [פירוש] "חכמה בראש, חכמה בסוף": אין סוף אינו שורה

חוטי הלבן שבציצית נמשכים מהמוחין של אמא, בינה, והתכלת מהמוחין של אבא, חכמה. מכיוון שהתכלת באה מדרגה נעלית כל כך, אין היא יכולה לרדת בזמן הגלות, ולכן כיום אין לנו תכלת. חכמה עומדת בשני קצות הסדר, "בראש ובסוף", משום שאין סוף שורה אלא במקום שיש בו ביטול.

אלא בבחי' חכמה להיותו בחי' ביטול ולכך אור א"ס מתלבש בחכמה דא"ק [דאדם קדמון] וא"ק [ואדם קדמון] מתלבש בחכמה דאצילות כו' וחכמה עילאה היא בחי' ביטול ממש ונחנו מ"ה [מה]⁶⁴

אלא בבחינת חכמה, מפני שהיא בחינת ביטול. לכן אור אין סוף מתלבש בחכמה דאדם קדמון, ואדם קדמון מתלבש בחכמה של עולם האצילות, וכן הלאה. וחכמה עילאה היא בחינת ביטול ממש, "ונחנו מה",

אין סוף שורה רק בחכמה, מפני שחכמה היא ביטול. לכן אור אין סוף מתלבש תחילה בחכמה של אדם קדמון, הדרגה הקדמונית שמעל כל העולמות, ואדם קדמון מתלבש בחכמה של אצילות. חכמה עילאה היא ביטול אמיתי, כמו שאמרו משה ואהרן: "ונחנו מה".

כי החכמה מאין תמצא⁶⁵ ובינה יש רחובות הנהר⁶⁶ התרחבות הדעת וההשגה משא"כ חכמה עומק המושג בחי' העלם ישתחשך סתרו⁶⁷ בחי' עדן מקור התענוג

שהרי "חכמה מאין תמצא", ואילו בינה היא יש, "רחובות הנהר" — התרחבות הדעת וההשגה. לעומת זאת, חכמה היא עומק המושג, בחינת העלם, "ישתחשך סתרו"; בחינת עדן, מקור התענוג.

חכמה "מאין תמצא", מן האין, ואילו בינה היא יש, מרחב ההבנה, "רחובות הנהר". חכמה היא עומק הרעיון קודם שהוא נתפס, והיא נסתרת כמי ש"ישתחשך סתרו"; היא "עדן", מקור התענוג.

כי בבחי' חכמה עצמה לא ניכר שום תענוג רק בגילוי החכמה בהשגה בינה להנחיל אוהבי יש⁶⁸ נקי ג"ע [גן עדן] העליון ומלכות הוא חכמה תתאה להיות ביטול היש

שהרי בבחינת חכמה עצמה אין ניכר תענוג כלל; הוא ניכר רק בגילוי החכמה בהשגה, בבינה. "להנחיל אוהבי יש" — בינה נקראת גן עדן העליון. ומלכות היא חכמה תתאה, כדי שיהיה ביטול היש:

התענוג אינו מורגש בחכמה עצמה, אלא רק כשהחכמה מתגלה בהשגה, בבינה, שהיא גן עדן העליון, "להנחיל אוהבי יש". מלכות היא "חכמה תתאה", הדרגה שבה היש מתבטל.

ואנחנו כורעים ומשתחוים וצבא השמים לך משתחוים⁶⁹ שיש מי שמבטל א"ע [את עצמו] ומשתחוה כו' (ועמ"ש בד"ה כי אברהם לא ידענו^{70, 71} וח"ע [וחכמה עילאה] דאצילות היא בחינה ממוצעת כו' ע"ש).

"ואנחנו כורעים ומשתחוים", "וצבא השמים לך משתחוים": יש מי שמבטל את עצמו ומשתחוה וכו'. (ועיינו במה שכתוב במאמר המתחיל "כי אברהם לא ידענו", וכך שחכמה עילאה דאצילות היא בחינה ממוצעת וכו'; עיינו שם.)

הביטול של מלכות הוא ביטול של כריעה: "ואנחנו כורעים ומשתחוים", כפי שאומרים בתפילת עלינו, וכן "וצבא השמים לך משתחוים". כדי להשתחוות צריך שיהיה מי שקיים, והוא מסלק את עצמו. כאן מפנה הטקסט למאמר בתורה אור "כי אברהם לא ידענו", העוסק בחכמה דאצילות כבחינה ממוצעת.

ונקראת אשה ה' מוצאות הפה התחלקות הדבור בעשרה מאמרות להיות כמה מיני צמצומים והתחלקות העולמות כמ"ש באדרא

ומלכות נקראת אישה: ה"א — חמשת מוצאות הפה; הדיבור מתחלק לעשרת המאמרות, ונוצרים סוגים רבים של צמצומים ושל התחלקות העולמות, כפי שכתוב באידרא.

מלכות נקראת אישה, מילה המורכבת מאש ומהאות ה"א. ה"א, שערכה חמש, רומזת לחמשת מוצאות הפה. הדיבור, שהוא עולם המלכות, מתחלק לעשרת המאמרות שבהם נברא העולם, ונוצרים צמצומים רבים ועולמות נבדלים רבים, כפי שמתואר באידרא.

ולכן נק' עולם הדבור בשם אשה כי מאיש לוקחה זאת⁷² שכדי להיות בחי' אשה ממטה למעלה ואל אישך תשוקתך⁷³

ולכן עולם הדיבור נקרא בשם אישה, כי "מאיש לוקחה זאת": כדי שתהיה בחינת אישה, הנמשכת מלמטה למעלה, "ואל אישך תשוקתך",

עולם הדיבור נקרא אישה משום ש"מאיש לוקחה זאת". כוחו לעלות מלמטה למעלה, הכיסופים המתבטאים ב"ואל אישך תשוקתך", נמשך מן האיש.

נמשך מבחי' איש אש יו"ד פי' יוד הוא חכמה ונמשך בבחינת איש הוא ז"א שהוא בחינת מדות שהדבור מקבל מהמדות כי הגם דאבא יסד ברתא.⁷⁴

נמשך מבחינת איש: אש ויו"ד. כלומר, יו"ד היא חכמה, והיא נמשכת לבחינת איש, שהיא ז"א, בחינת המדות, שכן הדיבור מקבל מן המדות. ואף על פי ש"אבא יסד ברתא",

איש הוא אש עם יו"ד, והיו"ד רומזת לחכמה. החכמה נמשכת אל האיש, ז"א, הכולל את המדות, והדיבור מקבל מן המדות; כך הוא אף על פי ש"אבא יסד ברתא", כלומר, אף שמלכות מושרשת ישירות בחכמה.

מ"מ הרי השכל משפיע במדות תחלה כי הרי אנו רואי [רואים] בחוש שלפי התגברות המדות ככה יהיה לו כח הדבור שמן המדות עולה למחשבה ולדבור כמ"ש בס"ב [בספר של כינונים] ודרך כלל הם רמ"ח מצות רמ"ח אברים דמלכא

אף על פי כן, השכל משפיע תחילה במדות. הרי אנו רואים מניסיון שככל שהמדות מתגברות, כך יש לאדם כוח דיבור רב יותר, משום שמן המדות הוא עולה למחשבה ולדיבור, כפי שנכתב בספר של כינונים (התניא). ובכללות, הן רמ"ח מצוות, "רמ"ח איברים דמלכא",

השכל מעצב תחילה את המדות, ורק דרכן הוא מגיע לדיבור: הניסיון מראה שככל שרגשותיו של אדם עזים יותר, כך כוח הדיבור שלו חזק יותר, משום שהרגש עולה למחשבה ולדיבור, כפי שמוסבר בתניא. במונחים כלליים, מדות ז"א הן רמ"ח מצוות עשה, המכונות "רמ"ח איברים דמלכא".

כי רמ"ח מצות הם ט"ס [ט' ספירות] דז"א ⁷⁵ שכ"א [שכל אחד / שכל אחת] כלול מטי' ט' פעמים ט' הם פ"א וכל בחי'

כי רמ"ח המצוות הן תשע הספירות של ז"א, שכל אחת מהן כלולה מתשע; תשע פעמים תשע הן פ"א. ולכל בחינה מניין רמ"ח בנוי ממבנה ז"א: תשע הספירות שלו כוללות כל אחת תשע, ובסך הכול מתקבל פ"א. לכל אחת מהן יש ראש, תוך וסוף.

יש לה ג' בחי' רת"ס [ראש תוך סוף] א"כ ג"פ [ג' פעמים] פ"א הם רמ"ג וה"ח [וה' חסדים] המגדילים הרי רמ"ח שמרמ"ח מצות נמשך מלמעלה שיהא אשה אש ה'

יש שלוש בחינות: ראש, תוך וסוף; אם כן, שלוש פעמים פ"א הן רמ"ג, ו[עם] חמשת החסדים המביאים לגדילה מתקבלים רמ"ח. באמצעות רמ"ח המצוות נמשכת מלמעלה בחינת אשה, אש ה',

שלוש פעמים פ"א הן רמ"ג, וחמשת החסדים, החסדים המביאים את ז"א לשלמות גדילתו, משלימים לרמ"ח. באמצעות רמ"ח המצוות נמשכת מלמעלה בחינת אשה, "אש ה".

דהיינו שיהא ביטול היש ויהא כח להעלות ממטה למעלה ולהיות נר הוי' נ שמת אדם.

כלומר, שיהיה ביטול היש, ושיהיה הכוח להעלות מלמטה למעלה, ולהיות "נר הוי' נ שמת אדם".

אשה פירושה ביטול היש, יחד עם הכוח לעלות מלמטה למעלה. זו הנשמה שהיא "נר הוי'", שלהבת השואפת כלפי מעלה.

(ועמ"ש מזה בפי מקץ בד"ה רני ושמחי בת ⁷⁶ איך שע"י המצוה נמשך הכח להיות נר הוי' נ שמת אדם ⁷⁷ עד וזהו תתן אמת ליעקב. ⁷⁸

(וראה מה שנכתב על כך בפרשת מקץ, בדיבור המתחיל "רני ושמחי בת": כיצד באמצעות המצווה נמשך הכוח להיות "נר הוי' נ שמת אדם", ועד "וזהו תתן אמת ליעקב".)

ההגהה מפנה למאמר שבתורה אור בפרשת מקץ, "רני ושמחי בת ציון", המסביר כיצד מצווה ממשיכה את הכוח לנשמה להיות "נר הוי'", ועד לדברים על "תתן אמת ליעקב".

וכן בד"ה המגביהי לשבת⁷⁹ גבי וענין נר של המצוה כו' ובד"ה כי אתה נרי⁸⁰ ובחינת נר נעשה כשנמשך הרמ"ח למטה בנוק' [בנוקבא] כי נתוסף תרין דרועין דיליה כו'.

וכך גם בדיבור המתחיל "המגביהי לשבת", בעניין נר המצווה וכו', ובדיבור המתחיל "כי אתה נרי". ובחינת נר נוצרת כאשר רמ"ח נמשכים למטה אל נוקבא, משום שנוספות שתי זרועותיו וכו'.

הוא מפנה גם למאמרים "המגביהי לשבת", בעניין נר המצווה, ו"כי אתה נרי". בחינת נר, שסכום האותיות שלה הוא ר"נ, נוצרת כאשר רמ"ח נמשכים אל נוקבא, מלכות, ונוספות שתי זרועותיו.

(בזהר הרקיע ס"פ תרומה בדף קס"ו הקשה דא"כ אין כאן רמ"ח אברים כי הרי באדם הרמ"ח אברים הם עם ידיו כו' והאריך שם לבאר זה אבל חסר תשלום הענין.

(בזהר הרקיע, סוף פרשת תרומה, בדף קס"ו, הקשה שאם כן אין כאן רמ"ח איברים, שהרי אצל האדם רמ"ח האיברים נמנים עם ידיו וכו'; והוא האריך שם בביאור הענין, אך סיום הדיון חסר.)

ההגהה מצינת קושיה בזהר הרקיע: רמ"ח איברי האדם כבר כוללים את זרועותיו, ואם מונים את שתי הזרועות בנפרד, כיצד עדיין מדובר ברמ"ח איברים? נאמר שהדיון שם נותר בלתי שלם.

אמנם בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער השבת ספ"ד [סוף פרק ד'] הנ"ל פ"י כי נר הם רמ"ח אברי המלי עם תרין דרועין דיליה⁸¹ וכמשי"כ [וכמה שכתוב].

אולם בפרי עץ חיים, שער השבת, סוף פרק ד' הנזכר לעיל, פירש כי נר הם רמ"ח איברי המלכות עם שתי זרועותיו, וכמו שנכתב [לעיל].

פרי עץ חיים מיישב זאת: נר הם רמ"ח איברי המלכות יחד עם שתי זרועותיו של המלך, ז"א, שהמלכות כלולה בו.

וביאור הדבר כי להיות נמשך אור א"ס למטה מטה היה הכל בטל באור א"ס ולא היה התהוות היש כלל ע"כ הוכרח להיות הסתלקות וצמצום אחרי התפשטות והם בחינת תרין דרועין דילי [דיליה] שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני⁸²

וביאור העניין: אילו אור אין סוף היה נמשך עד למטה ביותר, הכול היה בטל באור אין סוף, ולא הייתה מתהווה מציאות של יש כלל. לכן היה צורך בהסתלקות ובצמצום לאחר ההתפשטות; והם בחינת שתי זרועותיו: "שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני".

מדוע נחוצות הזרועות? אילו אור אין סוף היה נמשך בלי הגבלה, הכול היה מתבטל בו ולא הייתה יכולה להתהוות מציאות של יש. לכן לאחר ההתפשטות צריכים לבוא הסתלקות וצמצום. שתי התנועות האלה הן שתי הזרועות: השמאלית שמרסנת והימנית שמחבקת: "שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני".

(ועמ"ש ר"פ לך לך בד"ה הנה אברהם בפ"י ויהי ערב ויהי בקר יום אחד)⁸³ וע"כ יש בישראל ג' בחינות כהנים לויים וישראלים.

(וראה מה שכתוב בתחילת פרשת לך לך, במאמר הפותח "הנה אברהם", בביאור הפסוק "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד"). ולכן יש בישראל שלוש בחינות: כהנים, לויים וישראלים.

הטקסט מפנה למאמר שבתורה אור בתחילת פרשת לך לך, על הפסוק "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד". כנגד שתי הזרועות והמפגש ביניהן יש בישראל שלוש קבוצות: הכהנים, הקשורים לימין; הלויים, הקשורים לשמאל; והישראלים, שביניהם.

והנה שרש התהוות ההמשכה להיות אור א"ס בחכמה הגם דחכים ולא בחכמה ידיעא^{84,85} אך להיות גילוי בחינת חכים כ"י הוא למעלה מהחכמה ונקרא א"א מבחינת שערות.

והנה, שורש התהוות ההמשכה, שאור אין סוף יהיה בחכמה, אף על פי שהוא חכם ולא בחכמה ידועה, הרי כדי שתהיה התגלות בחינת "חכם" כ"י, מקורה למעלה מחכמה, והיא נקראת אריך אנפין, מבחינת השערות.

שורש הימצאותו של אור אין סוף בחכמה נמצא למעלה מחכמה. ה' הוא "חכם ולא בחכמה ידועה"; האפשרות שהוא יתגלה בכלל כ"חכם" באה מאריך אנפין, פרצוף כתר, ובפרט מבחינת השערות שבו.

קטע 4 • 9-10

השערות והציצית

9 ומשל שערות בשם המגיד נ"ע [נשמתו עדן] כמו שערות הראש שהן מותרין מוחין שאין נוגעין כלל אל עצמותו

וכן המשל לשערות, בשם המגיד נ"ע: כמו שערות הראש, שהן מותרין מוחין ואינן נוגעות כלל בעצמותו;

המגיד ממזריטש, רבו של אדמו"ר הזקן, הסביר את ה"שערות" בקבלה באמצעות משל. שערות הראש הן עודף של חיות המוח, ואינן נוגעות כלל בעצמותו של האדם.

והראיה שאם חותכין אותן אין לו כאב כלל ומ"מ הם יונקים מן המוח בעודן על הראש ע"י אד שעולה מן המוח כ"י.

והראיה לכך היא שאם גוזזים אותן, אין לו כאב כלל. ואף על פי כן, כל עוד הן על הראש הן יונקות מן המוח, באמצעות אד העולה מן המוח וכו'.

הראיה לכך שהשערות אינן חלק מעצמות האדם היא שגזיזתן אינה גורמת כאב. ואף על פי כן, כל עוד הן צומחות על הראש, הן מקבלות חיות מן המוח באמצעות אד העולה ממנו.

כך הנה המשכת אור א"ס ב"ה להיות חכים כו' הוא מה שאינו נוגע אל עצמות כלל שאין לו ערך ויחוס כו'

כך גם המשכת אור אין סוף ברוך הוא להיות חכם וכו' אינה נוגעת כלל בעצמות, שאין לה ערך ויחוס אליו וכו';

בדומה לכך, כשהי' מתגלה כ"חכם", כלומר כשאור אין סוף נמשך לחכמה, אין הדבר נוגע כלל בעצמותו. אין לעצמותו ערך או יחס לגילוי כזה.

כי הוא לבדו קודם שנברא העולם ואחר שנברא העולם ואין תופס מקום לפניו כלל ביטול המלאכים והנשמות שאם יהיו בטלים ונכללים באור א"ס ב"ה אינו נוגע אליו ית' כלל רק המשכה זו היא עד"מ שהרי הוא לבדו לפני שנברא העולם ולאחר שנברא העולם, וביטול המלאכים והנשמות אינו תופס מקום לפניו כלל: אם הם בטלים ונכללים באור אין סוף ברוך הוא, אין הדבר נוגע אליו יתברך כלל. אלא שהמשכה זו היא, על דרך משל,

הי' לבדו לפני הבריאה ולאחריה, כפי שנאמר בתפילה, וביטול המלאכים והנשמות אינו תופס מקום לפניו: בין שהם נכללים באור אין סוף ובין שלא, אין הדבר משנה מבחינתו. לכן, ההמשכה המאפשרת את ביטולם דומה לשערות בלבד.

כמו בחי' שערות שהם ממותרי מוחין ומ"מ הם יונקים מעצמותו כו' (ועמ"ש בפי' תצוה ע"פ ועשית בגדי קדש)⁸⁶

כמו בחינת השערות, שהן ממותרי מוחין ואף על פי כן יונקות מעצמותו וכו' (ועיינו במה שנכתב בפרשת תצוה על הפסוק "ועשית בגדי קודש").

כמו השערות, ההמשכה הזאת היא עודף בלבד, ובכל זאת היא ניזונה מן העצמות עצמה. כאן מפנה הטקסט למאמר בתורה אור לפרשת תצוה על הפסוק "ועשית בגדי קודש".

והמשכה זו היא מגלגלתא למעלה מבחי' מוח שעיי"ז הוא התהוות גילוי אור א"ס להיות בחינת חכמה כו'

והמשכה זו היא מגלגלתא, למעלה מבחינת המוח, ועל ידה מתהווה גילוי אור אין סוף להיות בבחינת חכמה וכו'.

ההמשכה הזאת באה מגלגלתא, ה"גולגולת" של אריך אנפין, למעלה מבחינת המוח. באמצעותה מתגלה אור אין סוף בבחינת חכמה.

והשערות הם המחלקין ההשפעה וההמשכה להיות השגות שונות בא"ס כמה בחינות רבות מדרגות שהוא כמ"ש הרמב"ם [הרבי משה בן מימון] שכליים נבדלים^{87,88} דבמה יבדל המלאך אי מחבירו אם לא בהשגתו מאחר שאין לו גוף ואין לו מקום גשמי.⁸⁹

והשערות הן שמחלקות את ההשפעה וההמשכה, כך שיהיו השגות שונות באין סוף, בחינות רבות ומדרגות רבות. וכך כתב הרמב"ם על שכלים נבדלים: במה נבדל מלאך אחד מחברו, אם לא בהשגתו, שהרי אין לו גוף ואין לו מקום גשמי?

השערות רבות ונבדלות זו מזו, ולכן הן מחלקות את ההמשכה לאינספור אופנים שונים של השגת ה', לרבות מדרגות. הרמב"ם מסביר ששכלים נבדלים — מלאכים שאין להם גוף או מקום גשמי — יכולים להיות שונים זה מזה רק בדרגת השגתם.

10 ועדי"ז כל ההבדל שמעולם ועד עולם בכמה עולמות לאין קץ הוא ע"פ ההשגה כל חד וחד כו'

ובאותו אופן, כל ההבדל בין עולם לעולם, לאורך עולמות רבים עד אין קץ, הוא לפי מידת ההשגה של כל אחד ואחד וכו'.

כשם שהמלאכים נבדלים זה מזה רק לפי מידת השגתם, כך גם עולמות שלמים: העולמות האינסופיים נבדלים זה מזה רק במידת השגתו של כל אחד מהם באלוקות.

וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים]⁹⁰ דקוצי דשערי מכה ברישא דז"א מאחוריו⁹¹ להיות התחלקות הדעת כי ג' מוחין חב"ד [חכמה בינה ודעת] והדעת נחלק לחו"ג [לחסד וגבורה] אהוי"ר [אהבה ויראה] כו'

וכמו שכתוב בעץ חיים, שקוצי דשערי מכה בראש ז"א מאחוריו, כדי שתהיה חלוקה בדעת: שהרי שלושת המוחין הם חכמה, בינה ודעת, והדעת מתחלקת לחסד וגבורה, אהבה ויראה וכו'.

עץ חיים מתאר "קוצי דשערי", קוצת שיער המכה בראש ז"א מאחוריו. הדבר מחלק את הדעת של ז"א לחסד ולגבורה, שמהם נובעים האהבה והיראה.

וקוצי דשערי זה נמשך ונסתיים בנוק' [בנוקבא]⁹² כמ"ש בכוונת הציצית.⁹³ עיין בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער הציצית רפ"ג [ריש פרק ג'] וע"ש ג"כ בפ"ה דהיינו להיות נמשך מזה תכל ת.

וקוצי דשערי זה נמשך ומסתיים בנוקבא, כפי שכתוב בכוונת הציצית. עיינו בפרי עץ חיים, שער הציצית, תחילת פרק ג, וכן שם בפרק ה: כלומר, שמכאן נמשכת התכלת.

קוצת השיער נמשכת למטה ומסתיימת בנוקבא, מלכות, כפי שמסבירות הכוונות של האר"י לציצית, המובאות בפרי עץ חיים. מן הקוצה הזאת נמשכת התכלת.

וזהו והיה לכם לציצית⁹⁴ ועי' ברבות בא פט"ו [פרק ט"ו / פרשה ט"ו] (דקלי"א ע"ג [עמוד ג']) הציצית נתתי לכם שנאמר והיה לכם לציצית⁹⁵ היינו כנ"ל בענין ואתם הדבקים כו'.

וזהו "והיה לכם לציצית". ועיינו במדרש רבה, פרשת בא, סעיף 15 (folio 131c): "את הציצית נתתי לכם, שנאמר: 'והיה לכם לציצית'"; כלומר, כפי שנתבאר לעיל בענין "ואתם הדבקים" וכו'.

זהו פירוש "והיה לכם לציצית": ציצית פירושה גם קווצת שיער, כפי שמציין פרי עץ חיים על יסוד הפסוק "ויקחני בציצית ראשי". המדרש מונה את הציצית בין המתנות שה' נתן "לכם", והמאמר קושר זאת לפסוק "ואתם הדבקים... חיים".

וראיתם אותו דהיינו שבחיי שער רישיה כעמר נקא⁹⁶ יהיה נמשך למטה בתכלת מלי דאצילות: "וראיתם אותו" — כלומר, שבחינת השערות, "שער ראשו כעמר נקא", תימשך למטה בתכלת של מלכות דאצילות. "וראיתם אותו" פירושו ששערות אריך אנפין, המתוארות כלכנות "כעמר נקא", נמשכות למטה ונראות בתכלת, שהיא מלכות דאצילות.

קטע 5 • 111-12

"זכרו": להפוך את המצוות למשפיעות

11 ג ולהבין ענין וזכרתם את כל מצות⁹⁷ ה' וזכרתם כלומר לעשות אותם זכרים משפיעים כי

ג. ולהבנת ענין "וזכרתם את כל מצוות ה'": "וזכרתם" פירושו לעשות אותם זכרים, משפיעים. כי

סעיף ג עובר למילים הבאות, "וזכרתם את כל המצוות". המאמר דורש את "וזכרתם" במשמעות של זכרים: לעשות את המצוות למשפיעות, בדומה לזכר המשפיע.

הנה מבואר בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] פ' בראשית⁹⁸ בטעמי מצות כי ב' אותיות מ"צ ממצוה הם בא"ת ב"ש י"ה.

מבואר בלקוטי תורה של האר"י, פרשת בראשית, בטעמי המצוות, ששתי האותיות מ"צ שבמילה "מצווה" הן, בהחלפת אותיות בשיטת א"ת ב"ש, י"ה.

בלקוטי תורה של האר"י מוסבר ששתי האותיות הראשונות של "מצווה", מ"ם וצד"י, מתחלפות לידו וה"א בצופן א"ת ב"ש. בשיטה זו מצמידים את האות הראשונה באלף-בית לאחרונה, את השנייה לזו שלפניה, וכן הלאה.

ועם ב' אותיות ו"ה דמצוה הרי הוא שם הוי' ונק' רמ"ח אברין דמלכא ומלכא הוא ז"א.

ועם שתי האותיות ו"ה שבמילה "מצווה" הרי זה שם הוי'; והמצוות נקראות "רמ"ח אברין דמלכא", והמלך הוא ז"א.

בצירוף שתי האותיות האחרונות, ו"ה, מתקבל במילה "מצווה" שם הוי'. לכן המצוות נקראות "רמ"ח אברין דמלכא", והמלך הוא ז"א.

ולפעמים נקראו מצות המלך כי מצות המלך היא⁹⁹ עיין בזהר ס"פ שלח דקע"ה ע"ב מצוה במלי¹⁰⁰ ותורה בז"א

ולפעמים הן נקראות "מצוות המלך", כמו שנאמר "כי מצוות המלך היא"; עיינו בזהר בסוף פרשת שלח, דף קע"ה ע"ב: המצווה היא במלכות, והתורה בז"א.

אולם "מצווה" פירושה גם ציווי, כמו בביטוי "כי מצוות המלך היא". במובן זה, הזוהר בסוף פרשת שלח ממקם את המצווה במלכות ואת התורה בז"א.

(ור"ל [ורוצה לומר] דא"כ הם במלי ולא בז"א ועוד כי רמ"ח אברים היינו עצמיות ז"א ממש משא"כ פי ציווי המלך הם פקודתו לבד ולא עצמותו ואיבריו ממש, ועמ"ש מענין זה ג"כ בביאור ע"פ וידבר אלקים^{101, 102} דעשרת הדברות ושם נת' [נתבאר] בע"א [באופן אחר] קצת).

(כלומר, אם כן, הן במלכות ולא בז"א. ועוד, "רמ"ח אברים" פירושם עצמותו ממש של ז"א, ואילו "ציווי המלך" פירושו פקודתו בלבד, ולא עצמותו ואיבריו ממש. ועיינו גם במה שנכתב בעניין זה בביאור על הפסוק "וידבר אלקים" שבעשרת הדיברות; שם העניין הוסבר באופן מעט שונה.)

ההערה מחדדת את הקושי: אם המצוות במלכות, הן אינן בז"א; ו"אברים" פירושם המלך עצמו ממש, ואילו "ציווי" הוא רק פקודתו. הדברים מפנים לביאור על הפסוק "וידבר אלקים" שבעשרת הדיברות, שבו העניין מוסבר באופן מעט שונה.

אך העניין כי באמת למטה הוא מצות המלך אך שרשה למעלה היא בבחי' אברים דמלכא

אך העניין הוא שבאמת למטה זו "מצוות המלך", ואילו שורשה למעלה הוא בבחינת "אברין דמלכא".

התשובה היא שלמטה, בעולם המעשה, המצווה היא ציווי המלך; אך שורשה למעלה הוא באברי המלך עצמם.

כי מאיש לוקחה זאת¹⁰³ והיינו ע"י אתעדלית [אתערותא דלתתא] של האדם ממשיך להיות המצוה אברין דמלכא כמשל מי שנוגע בצפרני רגליו של אדם מרגיש במוח כו'

כי "מאיש לוקחה זאת", כלומר, באמצעות אתערותא דלתתא של האדם ממשיך האדם שהמצווה תהיה "אברין דמלכא". הדבר דומה למי שנוגע בציפורני רגליו של אדם: הוא מרגיש זאת במוח וכו'.

כפי שעולה מהפסוק "מאיש לוקחה זאת", מה שנמצא למטה נמשך ממה שלמעלה, והאתערותא דלתתא של האדם מעלה את המצווה עד שתהיה מאברי המלך. כשנוגעים בציפורן רגלו של אדם, הוא מרגיש זאת במוחו.

כך ע"י מצוה גשמיות שעושה למטה בשביל שכך מצות המלך סתם נוגע באור א"ס ב"ה השורה ומלוכש בה ולהמשיך בחי' שערות דא"א ברמ"ח מצות רמ"ח

כך, באמצעות מצווה גשמית שאדם מקיים למטה רק משום שכך ציווה המלך, הוא נוגע באור אין סוף ברוך הוא השורה ומתלבש בה; וכך נמשכת בחינת השערות של אריך אנפין ברמ"ח המצוות, רמ"ח

לכן מצווה גשמית, שנעשית רק משום שכך ציווה המלך, נוגעת באור אין סוף המתלבש בה. באמצעותה נמשכות השערות של אריך אנפין אל רמ"ח המצוות, שהן רמ"ח אבריו של ז"א.

אברים דז"א שיהיו הם המשפיעים בחינת המשכת חכמה עילאה ששרשו נמשך משערות דא"א והיינו שיומשך מזה הביטול למטה כו' כנ"ל דהיינו להיות אש ה' כו'.

איברי ז"א, כדי שהם יהיו המשפיעים וממשיכים את בחינת חכמה עילאה, ששורשה נמשך משערות דא"א; כלומר, שהביטול יימשך מכך למטה, וכו', כנזכר לעיל — להיות "אש ה'", וכו'.

איברי ז"א נעשים אז למשפיעים, ומעבירים את ההמשכה של חכמה עילאה, ששורשה בשערות דא"א. כך הביטול נמשך למטה ונעשית "אש ה'", כלומר "אשה", כפי שתואר לעיל.

אך ולא תתורו אחרי לבבכם כו' כי באמת באצילות לא יגורך רע¹⁰⁴ וכמ"ש מזה בביאור ע"פ במדבר סיני באהל מועד¹⁰⁵ אבל בנוגה המשכת טו"ר [טוב ורע] הגם שיש שם ג"כ ע"ס [עשר ספירות]

אבל [לגבי] "ולא תתורו אחרי לבבכם", וכו': הרי באמת באצילות "לא יגורך רע", וכפי שנכתב על כך בביאור על הפסוק "במדבר סיני באהל מועד"; אבל בנוגה נמשכת השפעה של טוב ורע, אף שגם שם יש עשר ספירות,

הפסוק ממשיך: "ולא תתורו אחרי לבבכם". באצילות אין רע יכול לדור, אבל בנוגה, התחום שבו מעורבים טוב ורע, ההשפעה יכולה להגיע גם אל הרע, אף שגם בנוגה יש עשר ספירות.

אך שהם מעורבים טו"ר [טוב ורע] כידוע ויכולה ההשפעה להחליף כו' [ע"ד מ"ש בלקוטי הש"ס] [הששה סדרים] להאריז"ל [להאריז"ל זכרוננו לברכה]¹⁰⁶ גבי פי' ירדן¹⁰⁷ שנוטל מזה ונותן לזה¹⁰⁸

אלא שהן מעורבות טוב ורע, כידוע, וההשפעה יכולה להתחלף, וכו'. [על דרך מה שנכתב בלקוטי הש"ס של האריז"ל, לגבי פירוש "ירדן", שנוטל מזה ונותן לזה,

מאחר שהטוב והרע מעורבים שם, ההשפעה יכולה לעבור מצד אחד לצד האחר. ההערה מביאה את פירוש האריז"ל על הירדן, "שנוטל מזה ונותן לזה".

דהיינו קליפת נוגה אשר לפעמים היא קדושה ולפעמים היא קליפה נוטלין מזה ונותנין לזה בסוד הגניבה והעשיקה הנזכר בסבא דמשפטים עכ"ל [עד כאן לשונו].

כלומר, קליפת נוגה, שלפעמים היא קדושה ולפעמים היא קליפה; נוטלים מזה ונותנים לזה, בסוד הגניבה והעשיקה הנזכר בסבא דמשפטים. עד כאן לשונו.

האריז"ל מסביר שמדובר בקליפת נוגה, שלפעמים שייכת לקדושה ולפעמים לקליפה, ולכן מה שניטל מצד אחד ניתן לצד האחר. הוא קושר זאת ל"גניבה" ול"עשיקה" של נשמות המתוארות בסבא דמשפטים, דרשת הזקן שבזוהר על פרשת משפטים.

12 ור"ל [ורוצה לומר] שע"י הנוגה נמשך היניקה מהקדושה גם להרע וכמ"ש מזה ע"פ ויקחו אליך פרה,¹⁰⁹ ומ"ש בשם הסבא דמשפטים הוא בדף צ"ה ע"ב].

כלומר, באמצעות נוגה נמשכת יניקה מן הקדושה גם אל הרע, כפי שנכתב על כך בפירוש הפסוק "ויקחו אליך פרה". ומה שמוכא בשם הסבא דמשפטים נמצא בדף צ"ה ע"ב.]

ההגהה מסבירה את הסכנה: באמצעות נוגה יכולה יניקה מן הקדושה להגיע גם אל הרע. היא מפנה לביאור על הפסוק "ויקחו אליך פרה", ומציינת את מקומו של הסבא דמשפטים, דף צ"ה ע"ב.

וזהו ענין השקאת הסוטה מים המאררים^{110, 111} לבדוק כו' ונקתה ונזרעה¹¹² כו' [עיינן ברע"מ [ברע"א מהימנא] פ' אמור דצ"ז¹¹³ א' ובזהר נשא דקכ"ד א' ב' ובפי' ויחי דרמ"א ב'].
וזהו ענין השקיית הסוטה במים המאררים, כדי לבדוק אותה וכו'; "ונקתה ונזרעה" וכו'. [עיינו ברע"א מהימנא, פרשת אמור, דף צ"ז ע"א; ובזהר, נשא, דף קכ"ד ע"א-ע"ב; וב[פרשת] ויחי, דף רמ"א ע"ב.]

זו הסיבה שהסוטה שותה את המים המאררים: הם בודקים אותה, ואם היא חפה מפשע, "ונקתה ונזרעה". לשם כך מפנה ההגהה לרע"א מהימנא על אמור, לזהר על נשא ולמקום בפרשת ויחי.

קטע 6 • 139-14

אש ה' ועשיית המצוות

13 וכן בכל אדם שהוא מורכב מטו"ר [מטוב ורע] וצריך לעקור התשוקה וההתלהבות של אש זרה כו' ועי"ז אש ה' פ"י אש של ה'.

וכך גם בכל אדם, המורכב מטוב ומרע, ועליו לעקור את התשוקה וההתלהבות של אש זרה וכו'; ועל ידי כך נעשית אש ה' — כלומר, אש של ה'.

כל אדם הוא תערובת של טוב ורע, ועליו לעקור את התשוקה ל"אש זרה" — כמיהה לדבר שאינו קדוש. כשעושה זאת, האש שלו נעשית אש ה'.

וע"ד האמת אש ה' הה' עצמה היא בחי' אש והם ה"ג [חמש גבורות] של הנוק' [הנוקבא] העולים למעלה ומתמתקים בהמשכת אש יו"ד הם החסדים והם ה"ג [חמש גבורות] עליונים שהם חסדים¹¹⁴ שמלמעלה למטה

ועל דרך האמת, בקבלה, אש ה' — הה' עצמה היא בחינת אש, והן חמש הגבורות של נוקבא, העולות למעלה ונמתקות על ידי המשכת אש יו"ד, שהיא החסדים; והן חמש הגבורות העליונות, שהן חסדים הנמשכים מלמעלה למטה.

על פי הקבלה, הה' שב"אש ה"י היא עצמה אש: חמש הגבורות של נוקבא, העולות למעלה ונמתקות על ידי אש יו"ד, החסדים הבאים מלמעלה. חסדים אלה נקראים גם חמש הגבורות העליונות, אך הם נמשכים מלמעלה למטה.

וזהו למען תזכרו¹¹⁵ שתהיו אתם הזכרים¹¹⁶ כי בהעלותך את הנרות^{117, 118} ה"ג [חמש גבורות] של הנוקי [הנוקבא] אשה מזרעת תחלה¹¹⁹ יולדת זכר [ועיין בזהר פרשה תזריע¹²⁰ (דמ"ב ע"ב) א"ר [אמר רבי] יוסי כו'

וזהו "למען תזכרו" — שתהיו אתם הזכרים. שכן "בהעלותך את הנרות" הן חמש הגבורות של נוקבא: "אשה מזרעת תחילה יולדת זכר". [ועיינו בזהר, פרשת תזריע (דף מ"ב ע"ב): "אמר רבי יוסי" וכו',

זהו פירוש "למען תזכרו": שתהיו זכרים, כלומר משפיעים. העלאת חמש הגבורות של נוקבא נרמזת ב"בהעלותך את הנרות"; ומאמר חז"ל "אשה מזרעת תחילה יולדת זכר" מתפרש בחסידות כעיקרון: כאשר ההתעוררות באה תחילה מן המקבל שלמטה, התוצאה היא "זכר" — כוח משפיע.

ל ת לה בפומא אלא ילידו דילה אי להוי דכר ובפי' הרמ"ז [הרב משה זכות] שם ואז עוזר את החסדים כו'

"אין לה בפומא אלא ילידו דילה, אי להוי דכר"; ובפירוש הרמ"ז שם: "ואז עוזר את החסדים" וכו'.

הזהר בפרשת תזריע מוסיף שמן העיבור ועד הלידה אין לאישה בפיה אלא משאלה אחת — שילדה יהיה זכר; והרמ"ז מסביר שבכך היא מסייעת לחסדים. במשל, הגבורות העולות מלמטה מסייעות לחסדים הבאים מלמעלה.

ע"ש] וכמשל הנר של מטה שמדליק הנר של מעלה בעלות הלהב ממטה למעלה וכן נר מנר עד רום המעלות

עיינו שם.] וכמשל הנר שלמטה, המדליק את הנר שלמעלה כשהלהב עולה מלמטה למעלה; וכך נר מנר, עד רום המעלות.

משל נוסף: נר שלמטה מדליק נר שלמעלה כשהלהב שלו עולה, וכך נר מנר, עד רום המעלות. העלייה מלמטה מעוררת עליות נוספות למעלה ממנה.

(וכמו שנזכר בשבת עליות העולמות¹²¹ שמתקרב עולם לעולם ועולם לעולם עד רום המעלות כי כשעולה העליון הנה התחתון ג"כ עולה אחריו כו')

(וכמו שנזכר בעניין עליות העולמות בשבת, שעולם מתקרב לעולם ועולם לעולם עד רום המעלות; כי כשהעליון עולה, גם התחתון עולה אחריו וכו').

כך גם בשבת, כפי שמתואר בתורת האריז"ל, העולמות עולים: כל עולם מתקרב לעולם שמעליו, וכשהעליון עולה, התחתון עולה אחריו.

ועי"ז ועשיתם את כל מצותי שהם הם העושים את המצוה להיות המשכת אור א"ס ב"ה במצוה ולהיות המצוה כלי לאור א"ס

ועל ידי כך מתקיים "ועשיתם את כל מצוותי" — שהם עושים את המצווה, כדי שתימשך בה אור אין סוף ברוך הוא, וכדי שהמצווה תהיה כלי לאור אין סוף.

על ידי כך מתפרש "ועשיתם את כל מצוותי" — "תעשו" אותן: ישראל עושים את המצווה לדבר המכיל את אור אין סוף, לכלי עבורו.

כי מצד שא"ס ב"ה כשמו כן הוא אין לו סוף כו' הרי הוא רם ונשגב כו'

שהרי מכיוון שאין סוף ברוך הוא, כשמו כן הוא, אין לו סוף וכו', הרי הוא רם ונשגב וכו';

אין סוף, כשמו כן הוא, אין לו סוף, ולכן הוא עצמו רם ונישא מכל כלי.

אלא שנש"י [שנשמות ישראל] הם הם הממשיכים כו' [וע' מ"ש מזה בפ' בחקתי בד"ה הנה מבואר בע"ח] בעץ

חיים].¹²²

אלא שנשמות ישראל הן עצמן הממשיכות וכו'. [ועיינו במה שנכתב על כך בפרשת בחוקותי, במאמר המתחיל "הנה מבואר בעץ חיים".

רק נשמות ישראל יכולות להמשיך אותו אל תוך המצוות. ההגהה מפנה למאמר בפרשת בחוקותי, "הנה מבואר בעץ חיים".

14 ואפשר כי זהו עוד בחינה עליונה יותר מבחי' וזכרתם שנאמר תחלה לעשות אותם זכרים דהיינו מה

שמעוררים ע"י המצוה גילוי והמשכת רמ"ח אברין דמלכא ז"א דאצילות

ואפשר שזו בחינה נעלית עוד יותר מבחינת "זכרתם", שנאמרה תחילה, לעשותם זכרים: כלומר, מה שמעוררים באמצעות המצווה — גילוי והמשכה של רמ"ח איבריו של המלך, ז"א דאצילות,

ההערה מציעה "ועשיתם" היא בחינה נעלית יותר מ"זכרתם". "זכרתם", ההופך את המצוות לזכרים, פירושו לעורר באמצעות המצווה את גילוי רמ"ח איבריו של המלך, ז"א דאצילות.

שהוא הנקרא זכר חסדו¹²³ אכן בחינת ועשיתם את כל מצותי¹²⁴ היינו המשכת אור א"ס ממש ברמ"ח

איברים דז"א וכמ"ש באגה"ק [באגרת הקודש] קרוב לסופו ד"ה

הנקראת "זכר חסדו". אך בחינת "ועשיתם את כל מצוותי" היא המשכת אור אין סוף ממש אל רמ"ח איברי ז"א. וכמו שכתוב באגרת הקודש, סמוך לסופה, [בפסקה המתחילה]

"ז"א נקרא "זכר", כמו בפסוק "זכר חסדו". "ועשיתם" מגיעה למעלה מכך: היא ממשיכה את אור אין סוף עצמו אל אותם רמ"ח איברים, כפי שמבואר באגרת הקודש סמוך לסופה.

להבין מ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים] שכל המצות לתקן רמ"ח איברי ז"א ע"י המשכת אור א"ס בהן

במוחין¹²⁵ כו' ומקור המוחין הוא לבנונית כו' הוא עונג וחפץ עליון כו' ע"ש.

"להבין מה שכתוב בפרי עץ חיים שכל המצוות הן כדי לתקן רמ"ח איברי ז"א על ידי המשכת אור אין סוף בהם, במוחין וכו'", "ומקור המוחין הוא לבנונית וכו'", "שהוא תענוג וחפץ עליון וכו'". עיינו שם.

אגרת הקודש מבארת את דברי האר"י, שכל המצוות מתקנות את רמ"ח איברי ז"א באמצעות המשכת אור אין סוף לתוכם, אל המוחין שבהם. מקור המוחין הוא ה"לבנונית", שהיא התענוג והרצון העליונים.

קטע 7 • 151-17

”והייתם קדושים לאלקיכם”

15 ועי' מ"ש בביאור ע"פ וארשתיך לי].^{126, 127} ועתה יובן ענין והייתם קדושים לאלקיכם.¹²⁸ קדוש בחי

שערות כמ"ש בנזיר קדוש

וראה מה שנכתב בביאור על הפסוק "וארשתיך לי". ועתה יובן ענין "והייתם קדושים לאלקיכם". "קדוש" הוא בחינת שערות, כמו שנאמר בנזיר: "קדוש"

הסוגריים המרובעים שנפתחו בפסקאות הקודמות נסגרים כאן, עם הפניה לביאור על הפסוק "וארשתיך לי". כעת המאמר מסביר את המילים האחרונות בפסוק, "והייתם קדושים לאלקיכם": "קדוש" הוא בחינת שערות, כפי שאומרת התורה על הנזיר: "קדוש".

יהיה גדל פרע שער ראשו^{129, 130} שהנזיר ממשיך בחי' שערות כמ"ש מזה בפ' אמור בד"ה ונקדשתי בתוך בניי [בני ישראל]¹³¹ דהיינו שממשיך מבחי' שערות דא"א.

יהיה; יגדל פרע שער ראשו". הנזיר ממשיך את בחינת השערות, כפי שנכתב על כך בפרשת אמור, במאמר המתחיל "ונקדשתי בתוך בני ישראל"; כלומר, הוא ממשיך מבחינת השערות של אריך אנפין.

הנזיר נקרא "קדוש" משום שהוא מגדל את שעריו: הוא ממשיך את בחינת השערות. המאמר על "ונקדשתי" שבפרשת אמור מסביר שהוא ממשיך מבחינת השערות של אריך אנפין.

16 ועדי' הוא ענין קדוש דקדושה וג"פ [וגי פעמים] קדוש¹³² כנגד ג' קוצי דשערי [נראה דצ"ל הפי' כנגד ג'

שמות הוי' שבמוחין עליונים דא"א שמהם נמשך הי"ג קוצין

וכך גם ענין "קדוש" שבקדושה, והאמירה "קדוש" שלוש פעמים, כנגד שלוש קווצות שיער [נראה שצריך לפרש: כנגד שלושת שמות הוי' שבמוחין העליונים של אריך אנפין, שמהם נמשכות שלוש עשרה הקווצות;

בדומה לכך, "קדוש" שבתפילת הקדושה, הנאמר שלוש פעמים, מכון כנגד שלוש קווצות שיער. ההערה שבסוגריים מחדדת: שלוש אמירות "קדוש" מכוונות כנגד שלושת שמות הוי' שבמוחין העליונים של אריך אנפין, שמהם נמשכות שלוש עשרה קווצות השיער.

ואלו נמשכין ומאירין בז"א ע"י קוצי דשערי דא"א היורד מאחורי ז"א¹³³ כמ"ש כ"ז [כל זה] בפע"ח [בפרי עץ

חיים] שער חזרת העמידה ספ"ג [סוף פרק ג'] שהם כנגד ג' בחי' בי"ע שבאצילות והן חב"ד [חכמה בינה ודעת]

חג"ת [חסד גבורה תפארת] נה"י [נצח הוד יסוד]

ואלה נמשכות ומאירות בז"א באמצעות קווצת השיער של אריך אנפין, היורדת מאחורי ז"א, כפי שמוסבר כל זה בפרי עץ חיים, שער חזרת העמידה, בסוף פרק ג', והן מכוונות כנגד שלוש הבחינות בי"ע שבאצילות: חב"ד, חג"ת, ונה"י.

אורות אלה מאירים בז"א באמצעות קווצת השיער של אריך אנפין המשתלשלת מאחוריו, כפי שמוסבר בפרי עץ חיים. שלוש אמירות "קדוש" מכוונות כנגד שלוש הבחינות שבאצילות, המקבילות לבריאה, יצירה ועשייה: חב"ד, חג"ת ונה"י.

וזהו ג"כ ענין ג' קוצין שיש בצורת אות יוד קוץ העליון והיוד עצמו וקוץ התחתון¹³⁴ כו' [ועיין בפרדס שער י"א פ"ז [פרק ז'] ועי"ז נמשך להיות הוי' צבאות להיות המשכות החיות בעולמות.

וזהו גם ענין שלוש הקצוות שבצורת האות יו"ד: הקוץ העליון, היו"ד עצמה והקוץ התחתון וכו'. [ועי"נו בפרדס, שער י"א, פרק ז']. ובאמצעות זאת נמשכת ההמשכה של "הוי' צבאות", כדי שתימשך החיות בעולמות.

לאות יו"ד שלושה חלקים מקבילים: קוץ למעלה, גוף היו"ד וקוץ למטה (עי"נו בפרדס רימונים). באמצעות קדושה זו נמשכת בחינת "הוי' צבאות", כלומר, החיות נמשכת אל כל העולמות.

17 וזהו והייתם קדושים לאלקים¹³⁵ ולא כתיב להוי' אלא היינו לבחי' מלכות שהוא בחי' יחודא תתאה כורעים ומשתחוים ביטול היש ופ"י שישאל הם הממשיכים בחי' שערות לבחי' מל' להיות ביטול כנ"ל וזהו "והייתם קדושים לאלקים"; ולא נאמר "להוי'", אלא הכוונה היא לבחינת מלכות, שהיא בחינת יחודא תתאה — "כורעים ומשתחוים", ביטול היש. והפירוש הוא שישאל הם הממשיכים את בחינת השערות אל בחינת מלכות, כדי שיהיה ביטול, כנזכר לעיל;

בפסוק נאמר "קדושים לאלקים" ולא "להוי'", משום שאלקים כאן פירושו מלכות, בחינת יחודא תתאה, שבה הנבראים קיימים ומשתחוים, ומבטלים את היש שלהם. ישראל הם הממשיכים את השערות אל מלכות, כדי שיהיה שם ביטול.

דהיינו שע"י יומשך הביטול גם בבי"ע להיות ביטול היש וזהו אל תקרי בניך אלא בוניך¹³⁶ כו': כלומר, שעל ידי כך יימשך הביטול גם בבריאה, יצירה ועשיה, כך שיהיה ביטול היש. וזהו [פירוש] "אל תקרי בניך אלא בוניך" וכו'.

באמצעות ישראל מגיע הביטול גם לבריאה, יצירה ועשיה. זהו פירושם של חז"ל: "אל תקרי בניך אלא בוניך" — ישראל הם הבונים, הממשיכים ביטול אל העולמות התחתונים.

בעבודה

ביטול אינו אובדן העצמי אלא מקור החיים: מי שדבק בה' הוא "חי", ורק הישות הגסה של הקליפה מתבערת. לכן על האדם לעקור את התשוקה של "אש זרה" ולהפוך את ההתלהבות שלו לאש לה', ולעשות כל מצווה גשמית רק מפני שכך ציווה המלך; כך הוא נוגע באור אין סוף ועושה את המצווה לכלי שלו. עליו גם להישמר מ"תתורו אחרי לבבכם", שבו השפע של הקדושה עלול להיות מוסט אל הרע.

שאלות לשיחה

1. מדוע האור הכחול מכלה את הפתילה אך לא את המציאויות הקדושות "שלמעלה"? מה, לפי המאמר, יוצר את ההבדל?
2. מה בדיוק הייתה טעותם של המרגלים בענין "ארץ אוכלת יושביה", וכיצד הסנה הבער משיב עליה?
3. מדוע התכלת קשורה לגבורות דאבא, וכיצד הדבר מסביר את היעדרה בגלות?
4. כיצד המשל של המגיד לשערות מסביר שפע אלוקי שאינו נוגע בעצמות ובכל זאת נמשך ממנה?
5. מה ההבדל בין "זכרו" — לעשות את המצוות "זכרים" — לבין "ועשיתם" — לעשות אותן כלים לאור אין סוף?

הערות

light is underneath the other, which rests on it as on a pedestal.

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

פסקה 3

6 בביאור ע"פ כי אתה נרי

המאמר מפרש את "כי אתה נרי הוי" ככחינת הוי של ז"א, הנמשכת בסדר ההשתלשלות מ"ג מידות הרחמים; ואת "והוי יגיה חשכ" ככחינת הוי של אריך אנפין, המאירה למעלה מסדר זה, אל תוך חשכת הזמן שלפני משיח. לפי ההערה, בסוף המאמר מוסבר שהאור הכחול בא מן הפתילה, ואילו האור הלבן בא מן השמן, חכמה עילאה, התורה.

הערת קה"ת

תו"א מא, ג.

7 כי אתה נרי

"כי אתה תאיר נרי, הוי"; והוי יגיה חשכ". המאמר בתורה אור על פסוק זה הוא המאמר שאליו מפנה ההגהה.

II Samuel 22:29 שמואל ב כ"ב:כ"ט

כִּי־אַתָּה נִרִי Havayah וְהַיָּה חֹשֶׁךְ Havayah יְגִיחַ חֹשֶׁךְ:

For Thou art my lamp, O L-RD; And the L-RD doth lighten my darkness.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

8 שמן הוא בחי חכמה

קה"ת מפנה לערך זה במיליון המונחים הקבליים, העוסק בזיקה שבין שמן לחכמה.

הערת קה"ת

ראה מא"א אות ש, סמ"ח.

פסקה 4

9 ארץ אוכלת יושביה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

שלח יג, לב.

10 המרגלים שקרנים היו

רב משרשיא אומר: "המרגלים שקרנים היו". באותו עמוד מובאת גם דרשת רבא, שה' התכוון לטובה באומרו "ארץ אוכלת יושביה", ואילו המרגלים פירשו זאת לרעה.

Sotah 35a:7 סוטה ל"ה א:ז

"וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר עָלוּ עִמּוֹ אָמְרוּ לֹא נוֹכַל וְגו'". אָמַר רַבִּי חֲנִינָא בְּרַ פִּפְא: דָּבָר גָּדוֹל דְּבָרוּ מְרַגְלִים בְּאוֹתָהּ שְׁעָה. "כִּי חִזַּק הוּא מִמֶּנּוּ", אֵל תִּקְרִי "מִמֶּנּוּ", אֵלָּא "מִמֶּנּוּ" — כְּכִיכּוֹל אֲפִילוּ בְּעַל הַבֵּית אֵינוּ יְכוֹל לְהוֹצִיא כְּלָיו מִשָּׁם.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

סוטה לה, א.

פסקה 1

1 והיה לכם לציצית

"והיה לכם לציצית, וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות הוי ועשיתם אותו, ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם." המאמר מסביר פסוק זה ואת הפסוק הבא, ביטוי אחר ביטוי.

Numbers 15:39 במדבר ט"ו:ל"ט

וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִית וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת ה' וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תִתְּרוּ אַחֲרַי לִבְכֶּכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם:

And it shall be unto you for a fringe, that ye may look upon it, and remember all the commandments of the L-RD, and do them; and that ye go not about after your own heart and your own eyes, after which ye use to go astray

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 2

2 ענין התכלת

בהערות קה"ת מצוין שנוסח מוקדם יותר (מהדורה קמא) של מאמר זה נדפס באור התורה על שלח, עם הגהות שונות מאלו הנדפסות כאן.

הערת קה"ת

מהדו"ק מהנדפס כאן עם הגהות אחרות באוה"ת שלח כרך ה' ע' איתריא. [בהוצאת תשנ"ז כרך ב בהוספות ע' 108].

3 ענין התכלת

"דבר אל בני ישראל ואמור להם שיעשו להם ציצית על כנפות בגדיהם לדורותם, ויתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת." זו התכלת שהמאמר מבאר.

Numbers 15:38 במדבר ט"ו:ל"ח

דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וַעֲשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל־כַּנְפֵי בְגָדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתַנוּ עַל־צִיצִית הַכֶּנֶף פִּתְּיֵל תְּכֵלֶת:

Speak unto the children of Israel, and bid them that they' make them throughout their generations fringes in the corners of their garments, and that they put with the fringe of each corner a thread of blue

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

4 ד' גוונים שבנר הנוכר בפע"ח שער השבת ספ"ד

לקראת סוף הפרק הזה נאמר בפרי עץ חיים כי בנר יש ארבעה מיני להבות, כנגד ארבע אותיות הוי, כפי שמוזכר בזוהר על בראשית, ושתי התחתונות שבהן, הסמוכות לפתילה, ניכרות לנו.

Pri Etz Chaim, Gate of the Sabbath 4 פרי עץ חיים, שער השבת ד'

5 נהורא חיוורא כוי ונהורא תכלא

הזוהר מתאר להבה העולה כלפי מעלה: אור לבן למעלה, שאינו משתנה לעולם, ומתחתיו אור כחול או שחור, הדבוק לפתילה ומכלה את כל מה שמתחתיו שהוא דבוק בו. המאמר מייחס את האור הכחול למלכות דאצילות.

Zohar, Bereshit 86:248-263 ספר זוהר, בראשית פ"ו:רמ"ח-רס"ג

Further, in the flame itself there are two lights: one white and luminous, and the other black, or blue. The white light is the higher of the two and rises steadily. The black or blue

פסקה 5

15 ארץ אוכלת יושביה

דברי המרגלים, "ארץ אוכלת יושביה", שהמאמר מכנה דיבור רע שלהם.

Numbers 13:32 במדבר י"ג:ל"ב

וַיִּצְאוּ דָבַת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבְרָנוּ בָּהּ לְתוֹר אֹתָהּ אֶרֶץ אֲכָלֶת יוֹשְׁבֶיהָ הוּא וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־רָאִינוּ בְּתוֹכָהּ אַנְשֵׁי מְדוֹת:

And they spread an evil report of the land which they had spied out unto the children of Israel, saying: "The land, through which we have passed to spy it out, is a land that eateth up the inhabitants thereof; and all the people that we saw in it are men of great stature

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

16 ואתם הדבקים כו' חיים כולכם

"ואתם הדבקים בהוי' אלקיכם חיים כולכם היום". לנשמות ישראל, הדבקות בה' מביאה חיים ולא כליה.

Deuteronomy 4:4 דברים ד':ד'

וְאַתֶּם הַדֹּבְקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם:

But ye that did cleave unto the L-RD your G-d are alive every one of you this day

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 6

17 כל אינון דלעילא בההוא נהורא תכלא אתכללן אבל תתאי לאו הכי דאינון מלה גסה

"בוא וראה: כל אלה שלמעלה כלולים באור התכלת הזה, אבל אלה שלמטה אינם כלולים בו, מפני שהם דבר גס... ולכן הוא מכלה ומשמיד אותם". המאמר מפרש את "דבר גס" כיש של קליפת נוגה.

Zohar, Bereshit 86:263-87:276 ספר זוהר, בראשית פ"ו:רס"ג-פ"ז:ער"ו

It is true that it also pervades the heaven, and there are many objects there which are imperishable. These, however, are constituted of this blue light, whereas the lower ones are of coarser material, and constitute a lower world on which the upper one rests. Hence the blue light consumes and destroys them.¹From this point to 52a ad fin. is a Cabbalistic interpolation on the origin of the Serpent.²Our translation of the Hebrew text resumes with the fifth line from the bot-

tom of page 52a

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

11 ואתם הדבקים בה'

"ואתם הדבקים בהוי' אלקיכם חיים כולכם היום". הזוהר מפרש זאת על ישראל הדבקים באור המכלה וחיים.

Deuteronomy 4:4 דברים ד':ד'

וְאַתֶּם הַדֹּבְקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם:

But ye that did cleave unto the L-RD your G-d are alive every one of you this day

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים ד', ד.

12 אע"ג דאורחיה דהאי נהורא תכלא אוכמא לשיצאה כל מה

דאדבוק ביה תחותי

הזוהר: אף שדרכו של אור כחלחל-שחור זה להשמיד את כל מי שדבק בו מלמטה, ישראל דבקים בו מלמטה ומתקיימים, כפי שנאמר: "ואתם הדבקים בהוי' אלקיכם חיים".

Zohar, Bereshit 86:248-263 ספר זוהר, בראשית פ"ו:רמ"ח-רס"ג

Further, although it is the nature of this blue or black light to consume everything that is in contact with it beneath, yet Israel are able to cleave to it from below and still exist; so it is written, "and ye that cleave to the L-rd your G-d are all of you alive this day". Your G-d and not our G-d: to wit, that blue or black flame which consumes and destroys all that cleaves to it from below; yet you cleave and are still alive

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

13 הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה

כאשר ה' רצה לברוא את האדם, קבוצת מלאכים משרתי עליון התנגדה; הוא הושיט את אצבעו הקטנה ביניהם ושרף אותם. המאמר מביא זאת כדוגמה להתכלות עד כדי היעדר מוחלט.

Sanhedrin 38b:5 סנהדרין ל"ח ב:ה'

אָמְרוּ לְפָנָיו: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מָה אָנֹכִי כִּי תִזְכְּרֵנוּ וּבֶן אָדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ? הוֹשִׁיט אֶצְבְּעוֹ קְטַנָּה בִּינְיָהּ וְשָׂרְפָם. וְכֵן כַּת שֶׁנִּיחָה. כַּת שְׁלִישִׁית אָמְרוּ לְפָנָיו: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, רֵאשׁוּנִים שְׁאָמְרוּ לְפָנֶיהָ מָה הוֹעִילָהּ? כָּל הָעוֹלָם כּוּלּוֹ שָׁלָךְ הוּא. כָּל מָה שְׁאַתָּה רוֹצָה לַעֲשׂוֹת בְּעוֹלְמְךָ - עֲשֵׂה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

סנהדרין לח, ב.

14 "הארץ אשר עברנו בה לתור אותה — ארץ אוכלת יושביה היא". זהו דיווח המרגלים, שהמאמר מפרש כתיאור האור הכחול המכלה.

Numbers 13:32 במדבר י"ג:ל"ב

וַיִּצְאוּ דָבַת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבְרָנוּ בָּהּ לְתוֹר אֹתָהּ אֶרֶץ אֲכָלֶת יוֹשְׁבֶיהָ הוּא וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־רָאִינוּ בְּתוֹכָהּ אַנְשֵׁי מְדוֹת:

And they spread an evil report of the land which they had spied out unto the children of Israel, saying: "The land, through which we have passed to spy it out, is a land that eateth up the inhabitants thereof; and all the people that we saw in it are men of great stature

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

18 מראה הסנה

הרעיא מהימנא על כי תצא מדבר על המראה שראה משה בסנה, "המראה הגדול הזה", וקושר אותו לרמ"ח מצוות.

Zohar, Ki Teitzei 18:88-20:98 ספר הזהר, כי תצא י"ח פ"ח כ"צ"ח

19 והסנה בוער באש

"והנה הסנה בוער באש, והסנה איננו אוכל". המאמר רואה בכך אש שבושרת בלי לכלות.

Exodus 3:2 שמות ג'ב'

וַיֵּרָא מִלֶּאֱלֹהִים אֵלֶיךָ בְּלֶבֶת־אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיֵּרָא וְהִנֵּה הַסֵּנֶה בֹּעֵר בְּאֵשׁ וְהַסֵּנֶה אֵינְנוֹ אֹכֵל:

And the angel of the L-RD appeared unto him in a flame of fire out of the midst of a bush; and he looked, and, behold, the bush burned with fire, and the bush was not consumed.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות ג, ב.

20 והסנה בוער באש והסנה איננו אוכל

הרעיא מהימנא על שופטים דורש את "והסנה בוער באש והסנה איננו אוכל": הקוצים, כוחות הרע, נשרפו, ואילו ענפי הסנה, פירותיו ועליו לא נשרפו.

Zohar, Shoftim 1:1-2:10 ספר הזהר, שופטים א'א-ב'י'

21 בסגולה שהגמרא מתעדת פונים אל הסנה: "סנה, סנה, לא מפני שאתה גבוה מכל האילנות שרתה עליך השכינה, אלא מפני שאתה נמוך מכל האילנות."

Shabbat 67a:5 שבת ס"ז א:ה'

וכי פסק לקה, ליתתיה וליפסקיה ולימא הכי: "הסנה הסנה! לאו משום דגביהת מכל אילני אשרי קודשא בריך הוא שכינתיה עלה, אלא משום דמיתת מכל אילני אשרי קודשא בריך הוא שכינתיה עלה. וכי היכי דתמיתיה אשתא לתנניה מישאל ועזריה וערקת מן קדמוהי, כן תתמיתיה אשתא לפלוני בר פלוני ותיערוק מן קדמוהי."

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

22 כי אתם המעט

"לא מרובכם מכל העמים חשק הוי' בכם ויבחר בכם, כי אתם המעט מכל העמים." המאמר מפרש זאת כביטול של ישראל.

Deuteronomy 7:7 דברים ז':ז'

לא מרְבִּבְכֶם מִכָּל־הָעַמִּים חֶשֶׁק ה' בְּכֶם וַיִּבְחַר בְּכֶם כִּי־אַתֶּם הַמְּעַט מִכָּל־הָעַמִּים:

The L-RD did not set His love upon you, nor choose you, because ye were more in number than any people—for ye were—the fewest of all peoples

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים ז, ז.

23 שמשפילים א"ע

הגמרא דורשת את הפסוק: ה' אומר לישראל, "חשקתי בכם, מפני שגם כשאני מעניק לכם גדולה, אתם ממעיטים את עצמכם לפניי"; לאברהם הוא העניק גדולה, והוא אמר: "ואנכי עפר ואפר."

Chullin 89a:6-7 חולין פ"ט א:ו-ז'

נתתי גדולה לאברהם אמר לפני (בראשית יח, כז) ואנכי עפר ואפר למשה ואהרן אמר (שמות טז, ז) ונחנו מה לדוד אמר (תהלים כב, ז) ואנכי תולעת ולא איש אבל עובדי כוכבים אינן כן נתתי גדולה לנמרוד אמר (בראשית יא, ד) הבה נבנה לנו עיר לפרעה אמר (שמות ה, ב) מי ה' לסנחריב אמר (מלכים ב יח, לה) מי בכל אלקי הארצות וגוי לבוכדנצר אמר (ישעיהו יד, יד) אעלה על במתי עב לחירם מלך צור אמר (יחזקאל כח, ב) מושב אלקים ישבתי בלב ימים

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

הערת קה"ת

ראה חולין פט, א.

24 ואנכי עפר ואפר

אברהם, בתחינתו על סדום: "הנה נא הואלתי לדבר אל ה', ואנכי עפר ואפר."

Genesis 18:27 בראשית י"ח:כ"ז

וַיַּעַן אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא הוֹאֵלְתִּי לְדָבָר אֲלֵ־אֲדֹנָי וְאֲנֹכִי עֹפֵר וָאֵפֶר:

And Abraham answered and said: 'Behold now, I have taken upon me to speak unto the L-rd, who am but dust and ashes

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית יח, כז.

25 ת"ז תחלת תקון יט

בהערה זו מפנה קה"ת את הקורא למאמר מוקדם יותר בפרשה. הקטע שם מסביר שמלכות היא רק הארה חיצונית, בדומה להבל האור של אות הא, ובכנסת ישראל היא נעשית אש וכיסופים להיכלל באור אין סוף: זהו עניין "אשה" — אש היא, "ואל אישך תשוקתך", וכן הנשמה המתוארת כ"נר הוי", העולה כלהבה.

הערת קה"ת

ראה לעיל מד, סע"ד.

26 ורצון שוכני סנה

ברכת משה ליוסף: "...ורצון שוכני סנה." המאמר קושר בין השראת ה' בסנה הנמוך לבין נמיכותם של ישראל.

Deuteronomy 33:16 דברים ל"ג:ט"ז

וּמִמֶּנֶּה אֶרֶץ וּמִלֵּאָה וּרְצוֹן שְׁכֵנֵי סֵנָה תְּבֹאֲתָה לְרֹאשׁ יוֹסֵף וּלְקֶדֶד נְזִיר אֶתְיוֹ:

And for the precious things of the earth and the fulness thereof, And the good will of Him that dwelt in the bush; Let the blessing come upon the head of Joseph, And upon the crown of the head of him that is prince among his brethren

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים לג, טז.

27 ורצון שוכני סנה ועיין פ' בת' דובחים (ק"י"ב ב')

רבי יוסי ברכי חנינא דורש את ברכת יוסף, "רצון שוכני סנה": העין שלא רצתה ליהנות ממה שאינו שלה זכתה לאכול "בין השנואים" — משחק

אחר, סמכוני באשיות, באשות הרבה, באשו של אברהם, ושל מוריה, ושל סנה, ובאשו של אליהו, ושל חנניה מישאל ועזריה. דבר אחר, סמכוני באשיות, אלו ההלכות המאוששות. רפדוני בתפוחים, אלו ההגדות שריחן וטעמן בתפוחים. כי חולת אהבה אני, אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ...

Support me with raisin cakes, cushion me with apples, for I "am lovesick" (Song of Songs 2:5). "Support me with raisin cakes [ba'ashishot]," with two fires [ishot], a heavenly fire and an earthly fire. Alternatively, "support me with raisin cakes [ba'ashishot]," with two fires [ishot], the written Torah and the oral Torah. Alternatively, "support me with raisin cakes [ba'ashishot]," with many fires [ishot]; with the fire of Abraham, 38:13. of Moriah, of the bush, of Elijah, and of Hanaya Mishael and Azarya. Another matter, "support me ...", with raisin cakes [ba'ashishot]

Midrash Rabbah -- TE (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

33 ואתם הדבקים כו' חיים

"ואתם הדבקים בהו' אלקיכם חיים כולכם היום" — הפסוק שהקטעים מן הזוהר המובאים כאן דורשים.

Deuteronomy 4:4 דברים ד:ד'

ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום:

But ye that did cleave unto the L-RD your G-d are alive every one of you this day

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

34 בגין דאצטרך לשבחה חי לחי

הזוהר על יגש: המתים אינם יכולים לשבח את ה', כי החיים צריכים לשבח את החי; כל המתקרב אליו חי הוא, כפי שנאמר: "ואתם הדבקים ... חיים כולכם".

Zohar, Vayigash 5:46-6:57 ספר הזוהר, יגש ה':מ"ו-ר':נ"ז

Hence again David said: "The dead praise not the L-rd" (Ibid. 115, 17), inasmuch as it is the due of the living to praise the Living One, but not of the dead. Hence "The dead praise not the L-rd.... But we will bless the L-rd" (Ibid. 17), we who are alive and have no lot or part in the side of death. Hezekiah also said: "The living, the living, he shall praise thee, as I do this day" (Is. 38, 19), as the living has kinship ... with the living; King

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

35 בזהר פ' בהר דק"י ע"ב

קה"ת מפנה ל"יהל אור" על הזוהר על בהר המצוטט כאן.

הערת קה"ת

ראה יהל אור ע' שלא.

36 ועשה טוב שכן ארץ

הזוהר על בהר דורש את הפסוק "בטח בהו' ועשה טוב, שכן ארץ": מעשה שלמטה מעורר מעשה שלמעלה, ועל ידי עשיית "טוב" זוכים ל"שכן ארץ" — הארץ העליונה.

Zohar, Behar 8:52-9:59 ספר הזוהר, בהר ח':נ"ב-ט':נ"ט

AND IF YE SAY, WHAT SHALL WE EAT, ETC. R. Judah cited here the verse: "Trust in the L-rd and do good, dwell in the land and follow after faithfulness" (Ps. 37, 3)

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

מילים על המילה "סנה".

Zevachim 118b:3-4 זבחים ק"ח ב:ג-ד'

רבי יוסי ברבי חנינא אמר: "ורצון שכני סנה" — עין שלא רצתה ליהנות מדבר שאינו שלו, תזכה ותאכל בין השנואין. תנא: רואה שאמר — רואה כולו, ולא המפסיק בינו לבינו. אמר לקה רבי שמעון בן אלעזר — לרבי אלעזר, אספרא לה: כגון בי כנישתא דמעון. אמר רב פפא: רואה שאמר — לא רואה כולו, אלא רואה מקצתו.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

28 במדבר סיני באהל מועד

"וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד". מאמר מוקדם יותר בספר זה פותח במילים אלה.

Numbers 1:1 במדבר א':א'

וידבר ה' אלי משה במדבר סיני באהל מועד באחד לחדש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים לאמר:

AND THE L-RD spoke unto Moses in the wilderness of Sinai, in the tent of meeting, on the first day of the second month, in the second year after they were come out of the land of Egypt, saying

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

29 רשפי אש

"כי עזה כמות אהבה ... רשפיה רשפי אש, שלהבת ייה". "רשפי אש האהבה" שבמאמר מהדהדים את הפסוק הזה.

Song of Songs 8:6 שיר השירים ח':ו'

שימני כחותם עלי לבך כחותם עלי רועך כיעצה כמות אהבה קשה כשאל קנאה רשפיה רשפי אש שלהבתיה:

Set me as a seal upon thy heart, As a seal upon thine arm; For love is strong as death, Jealousy is cruel as the grave; The flashes thereof are flashes of fire, A very flame of the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

30 בזח"ב דס"ט ע"ב

קה"ת מציינת שקטע זה מהזוהר מובא באור התורה על שמות.

הערת קה"ת

נעתק באוה"ת שמות ע' סז. וראה יהל אור ע' לא.

31 סמכוני באשיות

"סמכוני באשיות, רפדוני בתפוחים, כי חולת אהבה אני". המדרש על הפסוק הזה מצוטט בעניין אש הסנה.

Song of Songs 2:5 שיר השירים ב':ה'

סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים כחולת אהבה אני:

Stay ye me with dainties, refresh me with apples; For I am 'love-sick

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

32 סמכוני באשיות כו' ובאשו של סנה

המדרש דורש את "סמכוני באשיות" כ"באשות הרבה": האש של אברהם, של המוריה, של הסנה, של אליהו ושל חנניה, מישאל ועזריה.

Shir HaShirim Rabbah 2:5 שיר השירים רבה ב':ה'

סמכוני באשיות, בשתי אשיות, באש של מעלה ובאש של מטה. דבר אחר, סמכוני באשיות, בשתי אשיות, תורה בכתב ותורה בפה. דבר

הערת קה"ת
משלי יט, כג.

43 בוהר על יתרו, בעניין האש שבסנה: הסנה היה בתוך אותה קדושה ודבק בה, "שאינו טהור אלא מתוך הטמא".

Zohar, Yitro 1:50-3:59 ספר הזהר, יתרו א:נ-ג:נ"ט

44 "מכאן אמרו: האש שלמעלה בוערת ואינה מכלה." המדרש מוסיף שהמראה הראה למשה שכשם שהסנה בער ולא נאכל, כך המצרים לא יכלו להשמיד את ישראל.

Shemot Rabbah 2:5 שמות רבה ב:ה'

וירא מלאך ה' אלו - הדא הוא דכתיב (שיר ה, ב): אני ישנה ולבי ער. אני ישינה, מן המצות. ולבי ער, לעשותן. (שם שם, שם): תמתי, בסיני, שנתממו עמי בסיני ואמרו: (שמות כד, ז): כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. אמר רבי ינאי: מה התאומים הללו, אם חשש אחד בראשו, חבירו מרגיש כן. אמר הקדוש ברוך הוא: כביכול (תהלים צא, טו), עמו אנכי בצרה. דבר אחר: מהו עמו אנכי בצרה? כשיש להם צרה אינם קוראים אלא להקדוש ברוך הוא. במצרים, (שמות ב, כג): ותעל שועתם אל האלקים. בים, (שם יד, ...)

An angel of the L-rd appeared to him in a flame of fire from "the midst of the bush. He looked, and behold, the bush burned with fire, but the bush was not consumed" (Exodus 3:2). "An angel of the L-rd appeared to him" - that is what is written: "I am asleep, but my heart is awake" (Song of Songs 5:2). I am asleep from the mitzvot, but my heart is awake to perform them. "My perfect one [tamati]" (Song of Songs 5:2) ... at Sinai, as they had perfect

Daat Shemot Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

פסקה 7

45 אבא יסד ברתא

הרעיא מהימנא על פינחס דורש את הפסוק "בחכמה יסד ארץ": חכמה היא אבא, ו"ארץ" היא הבת, מלכות. מכאן הביטוי "אבא יסד ברתא".

Zohar III, 248a זח"ג רמח, א

הערת קה"ת
זח"ג רמח, א. רנו, ב.

46 אם אין חכמה אין יראה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת
אבות ג, יז.

47 אם אין חכמה אין יראה

רבי אלעזר בן עזריה אומר: "אם אין חכמה אין יראה, אם אין יראה אין חכמה". ההערה שבסוגריים מפרשת זאת כך: מלכות, שהיא היראה התחתונה, מושרשת בחכמה.

Pirkei Avot 3:17 משנה אבות ג:י"ז

רבי אלעזר בן עזריה אומר, אם אין תורה, אין דרך ארץ. אם אין דרך ארץ, אין תורה. אם אין חכמה, אין יראה. אם אין יראה, אין חכמה. אם אין בינה, אין דעת. אם אין דעת, אין בינה. אם אין קמה, אין תורה. אם אין תורה, אין קמה. הוא ה"ה אומר, כל שחכמתו מרבה ממששיו, למה הוא דומה, לאילו ששנפיו מרבינו ושרשיו מעטיו, והרוח ב"ה ועוקרתו

37 ועשה טוב שכן ארץ

"כטח בהוי' ועשה טוב; שכן ארץ ורעה אמונה".

Psalms 37:3 תהילים ל"ז:ג'

כטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה:

Trust in the L-RD, and do good; dwell in the land, and cherish faithfulness.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

38 (דרל"ז ע"א) ע"פ ואתם הדבקים

הזהר על ויחי אומר שישאל קשורים ללבנה, מחוברים למקום המאיר מן השמש העליונה ודבקים בו, כפי שנאמר: "ואתם הדבקים בהוי' אלקיכם חיים".

Zohar, Vayechi 58:566-59:575 ספר הזהר, ויחי נ"ח:תקס"ו-נ"ט:תקע"ה

This accords with R. Eleazar's exposition of the verse: "Thou hast multiplied the nation, thou hast increased its joy" (Is. 9, 2), where he refers "nation" to Israel and "it" to the moon, which gained accession of light for the sake of Israel. Which are superior, Israel or the Gentiles? Assuredly, the moon is highest, and the sun of the Gentiles is under this moon, and this sun derives light from this moon. See, then, the difference between Israel and the nations. Israel cling to the ... moon and are linked

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

39 יראת ה' תוסיף ימים

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת
שם י, כז.

40 יראת ה' תוסיף ימים

"יראת הוי' תוסיף ימים, ושנות רשעים תקצרנה".

Proverbs 10:27 משלי י:כ"ז

יראת ה' תוסיף ימים ושנות רשעים תקצרנה:

The fear of the L-RD prolongeth days; But the years of the wicked shall be shortened

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

41 מלכותך מלכות כל עולמים

"מלכותך מלכות כל עולמים, וממשלתך בכל דור ודור". המאמר מפרש זאת כך: מלכות היא חיותם של כל העולמות.

Psalms 145:13 תהילים קמ"ה:י"ג

מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור:

Thy kingdom is a kingdom for all ages, And Thy dominion endureth throughout all generations

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

42 יראת ה' לחיים

"יראת הוי' [מובילה] לחיים; שבע יליו, בל יפקד רע". מכיוון שמלכות נקראת יראה, המאמר מפרש זאת כנתינת חיים על ידי מלכות.

Proverbs 19:23 משלי י"ט:כ"ג

יראת ה' לחיים ושבע יליו בל יפקד רע:

The fear of the L-RD tendeth to life; And he that hath it shall abide satisfied, He shall not be visited with evil

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

53 בד"ה הוי יחתו מריביו

שם מוסבר טעם המקרא של "הוי יחתו מריביו" כהמשכה ממקום נעלה מאוד, מאריך אנפין לזעיר אנפין. על ידי גילוי הוי דאריך אנפין בזעיר אנפין מתבטלים כוחות הדין, "מריביו", שכן הגבורה שבזעיר אנפין נכללת בחסד.

הערת קה"ת

לעיל פי' נשא כה, ד.

54 הוי יחתו מריביו בפ' וענין ויתן עוז למלכו

שירת חנה: "הוי יחתו מריביו... ויתן עוז למלכו". הדרוש על פסוק זה מופיע בלקוטי תורה, נשא.

I Samuel 2:10 שמואל א ב:י

Havayah יחתו מריביו עלו בשמים ירעם Havayah ידיו אפסי ארץ ויתן עוז למלכו וירם קרן משיחו:

They that strive with the L-RD shall be broken to pieces;
Against them will He thunder in heaven; The L-RD will judge
the ends of the earth; And He will give strength unto His
king, And exalt the horn of His anointed

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

55 בלקו"ת פי' וירא

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

להאריז"ל.

56 כי אש יצאה מחשבון

"כי אש יצאה מחשבון, להבה מקרית סיחון".

Numbers 21:28 במדבר כ"א:כ"ח

כִּי־אֵשׁ יֵצֵאָה מִחֶשְׁבוֹן לְהִבָּהּ מִקְרִית־סִיחֹן אֲכָלָהּ עַר מוֹאָב בְּעֵלֶי בְּמוֹת אֲרָבִן:

For a fire is gone out of Heshbon, A flame from the city of
Sihon; It hath devoured Ar of Moab, The lords of the high
places of Arnon

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

57 ע"פ על כן יאמרו המושלים

הקטע משווה את ההלכות לשערות, "שער רישיה כעמר נקא": כשם שאור מן המוח נמשך אל השערות, כך על ידי ההלכות נמשך למטה ומתלבש בדינים הערוכים לפנינו אור מחכמתו של הקב"ה, ששום מחשבה אינה יכולה להשיג.

הערת קה"ת

לקמן פי' חקת סו, ב.

58 מלכותך מכ"ע

המילים כאן מצטטות את Psalms 145:13. הקטע מופיע למטה.

Psalms 145:13 תהילים קמ"ה:יג

מְלֻכּוֹתֶךָ מְלָכוֹת כָּל־עֲלָמִים וּמִמְשֻׁלְתֶּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר:

Thy kingdom is a kingdom for all ages, And Thy dominion
endureth throughout all generations

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קמה, יג.

והופכת על פניו, שנאמר (ירמיה יז) והיה כערער כערבה ולא יראה כי
יבוא טוב ושכן חררים במדבר ארץ...

Rabbi Elazar ben Azariah said: Where there is no Torah,
there is no right conduct; where there is no right conduct,
there is no Torah. Where there is no wisdom, there is no fear
of G-d; where there is no fear of G-d, there is no wisdom.
Where there is no understanding, there is no knowledge;
where there is no knowledge, there is no understanding.
Where there is no bread, there is no Torah; where there is no
Torah, there is no bread. He used to say: one whose wisdom

...

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

48 מל' נקי יראה תתאה ושרשה מח"ע

קה"ת מפנים למילון המונחים הקבליים בעניין שמלכות נקראת "יראה
תתאה" ושרשה בחכמה עילאה.

הערת קה"ת

ראה גי' מ"א אות יו"ד, סכ"ו.

49 [ר"ל . . זהו ע"י גבורה

קה"ת מציינים שבאור התורה, שבו נדפס הנוסח הקדום של המאמר,
ההגהה הזאת מביאה ראיה מלקוטי תורה, תוריע, על הפסוק "ואשה כי
תוריע".

הערת קה"ת

באוה"ת במדבר-ה ע' איתריא מביא רא"י מלקו"ת תוריע ע"פ ואשה כי תוריע
ע"ש.

50 אדני שפתי תפתח

"אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהילתך", הנאמר לפני תפילת העמידה.
הדרוש בסידור על מילים אלה מובא כמקור לעניין האופן שבו גבורה
ממשיכה ביטול למטה.

Psalms 51:17 תהילים נ"א:יז

אֲדֹנָי שִׁפְתֵי תִפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתְךָ:

O L-rd, open Thou my lips; and my mouth shall declare Thy
praise

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

51 בביאור ע"פ קול דודי

שם מוסבר שעל ידי המצווה נמשך אור אין סוף להתלבש בכלי, ושהמשכה
זו היא בעיקרה גבורה ולא דין, חס ושלום; אדרבה, היא עיקר התפשטות
החיות, ושרשה בחמש הגבורות דעתיק.

הערת קה"ת

לקו"ת שה"ש טז, ב.

52 קול דודי

"קול דודי הנה זה בא, מדלג על ההרים". ביאור הפסוק מופיע בלקוטי
תורה על שיר השירים.

Song of Songs 2:8 שיר השירים ב:ח

קוֹל דָּוִדִי הִנֵּה־זֶה בָּא מְדַלֵּג עַל־הַהָרִים מְקַפֵּץ עַל־הַגְּבָעוֹת:

Hark! my beloved! behold, he cometh, Leaping upon the
mountains, skipping upon the hills

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

(Kindness), which is the right arm. From this shall drink the camp of Michael, and with it the tribe of Judah and his two ... accompanying
The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

64 ונחנו מ"ה

משה ואהרן אומרים: "ומה אנחנו, כי תלינו עלינו?" המאמר מפרש את המילה "מה" כביטול של חכמה.

Exodus 16:7 שמות ט"ז:

ובקר וראיתם את־כבוד ה' בַּשָּׁמַעוּ אֶת־תְּלַגְתִּיכֶם עָלֶיהָ וְנָחֲנוּ מָה כִּי תִלְיֶנּוּ עָלֵינוּ:

and in the morning, then ye shall see the glory of the L-RD; for that He hath heard your murmurings against the L-RD; 'and what are we, that ye murmur against us
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

65 החכמה מאין תמצא

"והחכמה מאין תמצא?" החסידות מפרשת זאת כך: "החכמה נמצאת מן האין".

Job 28:12 איוב כ"ח:י"ב

וְהַחֲכֵמָה מֵאֵין תִּמְצָא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה:

But wisdom, where shall it be found? And where is the place ?of understanding
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

66 רחובות הנהר

"וימלוך שאול מרחובות הנהר תחתיו" — אחד ממלכי אדום. בקבלה, "רחובות הנהר" הם בינה.

Genesis 36:37 בראשית ל"ו:ל"ז

וַיָּמָת שָׁמְלָה וַיָּמָלַךְ תַּחְתָּיו שְׁאוּל מִרְחֻבּוֹת הַנָּהָר:

And Samlah died, and Shaul of Rehoboth by the River .reigned in his stead
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

67 ישת חושך סתרו

"ישת חושך סתרו, סביבותיו סוכתו". המאמר מיישם זאת על ההסתר של חכמה.

Psalms 18:12 תהילים י"ח:י"ב

יִשְׁתַּחֲשֹׁךְ סִתְרוֹ סְבִיבוֹתָיו סָכְתוֹ חֲשֻׁכֹתַיִם עָבִי שְׁחָקִים:

He made darkness His hiding-place, His pavilion round .about Him; darkness of waters, thick clouds of the skies
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים יח, יב.

68 להנחיל אוהבי יש

החכמה אומרת: "להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא". כאן "יש" הוא בינה, גן עדן העליון.

Proverbs 8:21 משלי ח':כ"א

לְהִנְחִיל אֶהְיֶה יֵשׁ וְאֶצְרִיתֵהֶם אֲמַלֶּא:

That I may cause those that love me to inherit substance, .And that I may fill their treasures
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

59 על כן יאמרו המושלים בואו חשבון

"על כן יאמרו המושלים: בואו חשבון, תיבנה ותכונן". ביאור הפסוק מופיע בלקוטי תורה, חוקת.

Numbers 21:27 במדבר כ"א:כ"ז

עֲלֵיכֶן יֹאמְרוּ הַמִּשְׁלִים בְּאוֹ חֶשְׁבוֹן תִּבְנֶה וְתִכּוֹנֵן עִיר סִיחֹן:

Wherefore they that speak in parables say: Come ye to !Heshbon! Let the city of Sihon be built and established
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 8

60 בזה הזמן אין תכלת

בהוצאת קה"ת מפנים לאיגרתו הארוכה של הרבי הרש"ב לרבי מראדוין בעניין היעדר התכלת בזמננו. באותה הערה מפנים גם לטור ולשולחן ערוך, אורח חיים, בתחילת סימן 11, ולבית יוסף ולב"ח שם, וכן לפרי עץ חיים, שער הציצית, פרק 5.

הערת קה"ת

ראה טושי"ע או"ח רס"א, בב"י ובב"ח שם. ראה ג"כ פע"ח ש' הציצית פ"ה. ראה אגרות-קודש לכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב כרך-א סי' קנח [ע' שנא] מכתב ארוך להאדמו"ר מראדוין.

61 בזה הזמן אין תכלת

בספר פרי עץ חיים נאמר שבזמננו, לאחר חורבן בית המקדש, אין בכוחנו להטיל תכלת, משום שאנו מגיעים רק עד המוחין של בינה דאמא; אור החכמה עדיין יוצא כשהוא מלוש בציצית של בינה.

Pri Etz Chaim, Gate of Fringes 5:1 פרי עץ חיים, שער הציצית ה':א

ונחזור לבאר מה שכתבתי לעיל, כי האמת הוא, שבזמן הזה אחר החורבן, אין בנו כח להטיל תכלת, כי אין אנו משיגין רק עד מוח בינה דאמא. אמנם ודאי הוא, שאין אור עליון ההוא דמוח חכמה נמנע מלצאת, רק שאינו יוצא ע"י מעשינו, אבל ודאי הוא שהוא יוצא, בהתלכשות תוך ציצית מוח בינה, וא"כ מוכרח הוא שיהיו רומזים ציצית חכמה דאימא, בציצית בינה דאמא:

Pri Etz Chaim (Public Domain)

62 חכמה בראש . . בסוף

הקטע מסביר את "חכמה בראש וחכמה בסוף": חכמה היא ביטול, ולכן אור אין סוף שורה בחכמה; חכמה עילאה היא הביטול האמיתי שעל ידו נמשך אור אין סוף לאצילות, ואילו חכמה תתאה, מלכות, היא ביטול היש, מקור הביטול של בריאה, יצירה ועשייה. בהוצאת קה"ת מפנים גם לתיקוני זוהר ולזוהר (1:26b).

הערת קה"ת

ת"ז (תמ"א [ת"מ פ, ב] ובזח"א [כו, ב] [עקב טו, ב. וש"ג]. [כ].

63 חכמה בראש חכמה בסוף

הזוהר על בראשית מדבר על שתי יו"דין המרומזות במילה "וייצר" — יצירת העליונים ויצירת התחתונים: "והן חכמה בתחילה וחכמה בסוף".

Zohar, Bereshit 21:248-22:255 ספר הזוהר, בראשית כ"א:רמ"ח-כ"ב:רנ"ה

In reference to that time it is said of Moses and Israel, "Then thou shalt delight in the L-rd", and the words shall be fulfilled, "then Moses shall sing" (Ex. 15, 1).¹The Hebrew text of this page does not correspond entirely to the English translation. Further, the river "shall part from thence and become four heads" (Gen. 2, 10). The first of these is Hesed

69 וצבא השמים לך משתחוים

"ואתה מחיה את כולם, וצבא השמים לך משתחוים". ההשתחויה היא הביטול של מלכות.

Nehemiah 9:6 נחמיה ט:ו

אַתָּה־הוּא ה' לְבָדָךְ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם וְכָל־צָבָאם הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיָּמִים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחִיָּה אֶת־כָּל־וְצָבֵא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים:

Thou art the L-RD, even Thou alone; Thou hast made heaven, the heaven of heavens, with all their host, the earth and all things that are thereon, the seas and all that is in them, and Thou preservest them all; and the host of heaven worshippeth Thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

70 בדיה כי אברהם לא ידענו

המאמר מסביר את זעקת הגלות, "כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו": בעבר התגלו מדות אברהם וישראל, בדרגת האור שממלא את העולמות, ולכן נראו ניסים בגלוי; כיום הן נסתרות, והגאולה באה מן הדרגה של "כי אתה הו"י גואלנו", שלמעלה מאברהם.

הערת קה"ת

תו"א צג, א.

71 כי אברהם לא ידענו

"כי אתה אבינו, כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו". מובא המאמר בתורה אור על מילים אלה.

Isaiah 63:16 ישעיהו ס"ג:ט"ז

כִּי־אַתָּה אָבִינוּ כִּי אֲבֹרְהָם לֹא יָדָעְנוּ וְיִשְׂרָאֵל לֹא יָכִירְנוּ אַתָּה ה' אָבִינוּ גִּאֲלָנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ:

For Thou art our Father; for Abraham knoweth us not, and Israel doth not acknowledge us; Thou, O L-RD, art our Father, Our Redeemer from everlasting is Thy name

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

72 כי מאיש לוקחה זאת

"לזאת יקרא אשה, כי מאיש לוקחה זאת". המאמר מפרש זאת כמלכות השואבת את כוחה מזו"א.

Genesis 2:23 בראשית ב:כ"ג

וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הִפַּעַם עָצָם מֵעַצְמִי וּבָשָׂר מִבָּשָׂרִי לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לָקְחָהּ־זֹאת:

And the man said: 'This is now bone of my bones, and flesh of my flesh; she shall be called Woman, because she was taken out of Man

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

73 ואל אישך תשוקתך

"ואל אישך תשוקתך". המאמר מפרש זאת כתשוקתה של מלכות לעלות למטה למעלה.

Genesis 3:16 בראשית ג:ט"ז

אֶל־הָאִשָּׁה אָמַר ה'רְבָּה אֲרָבָה עֲצָבוֹנָה וְהִרְבָּה בְּעָצָב תֵּלְדִי בָנִים וְאֶל־אִישְׁךָ תִּשְׁוָקְתֶּךָ וְהוּא יִמְשָׁל־בָּךְ:

Unto the woman He said: 'I will greatly multiply thy pain and thy travail; in pain thou shalt bring forth children; and thy desire shall be to thy husband, and he shall rule over thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

74 כי הגם דאבא יסד ברתא

ברעיא מהימנא על פינחס: חכמה היא אבא ו"אריץ" היא הבת, כמו שנאמר: "בחכמה יסד אריץ".

Zohar, Pinchas 100:676-102:682 ספר זוהר, פנחס ק':תע"ו-ק"ב:תרפ"ב

75 כי רמ"ח מצות הם ט"ס דו"א

הקטע עוסק בהתפשטות משה בכל דור, בביטול שבכל אדם לפי מידתו, ובתלמיד חכם שמקבל מחכמה עילאה, "כוח המ"ה", משום ש"אבא יסד ברתא". בהוצאת קה"ת מפנים שם לרמ"ח המצוות כפי הספירות של זו"א.

הערת קה"ת

ראה תו"א סח, ג.

76 רני ושמחי בת

"רני ושמחי בת ציון, כי הנני בא ושכנתי בתוכך". מובא המאמר בתורה אור על פסוק זה.

Zechariah 2:14 זכריה ב':יד

רְנִי וְשִׂמְחִי בַת־צִיּוֹן כִּי הִנְנִי־בָא וְשֹׁכְנָתִי בְּתוֹכְךָ נְאֻם־ה'

Sing and rejoice, O daughter of Zion; for, lo, I come, and I'll dwell in the midst of thee, saith the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

77 נר הו"י נשמת אדם

"נר הו"י נשמת אדם, חופש כל חדרי בטן". הנשמה, כמו שלהבת, עולה למעלה.

Proverbs 20:27 משלי כ':כ"ז

נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם חֹפֵשׁ כָּל־חֲדָרֵי־בֶטֶן:

The spirit of man is the lamp of the L-RD, searching all the inward parts

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

78 תתן אמת ליעקב

"תתן אמת ליעקב, חסד לאברהם". הנקודה במאמר שבתורה אור שאלה מפנה ההגהה את הקורא.

Micah 7:20 מיכה ז':כ'

תִּתֵּן אֱמֶת לַיַּעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתָּינוּ מִיָּמֵי קֶדֶם:

Thou wilt show faithfulness to Jacob, mercy to Abraham, As Thou hast sworn unto our fathers from the days of old

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

79 המגביהי לשבת

"מי כהו"י אלקינו המגביהי לשבת". המאמר על פסוק זה מובא בעניין נר מצווה.

Psalms 113:5 תהילים קי"ג:ה'

מִי כָה־ אֱלֹהֵינוּ הַמְּגַבִּי־הִי לַשַּׁבָּת:

Who is like unto the L-RD our G-d, That is enthroned on high

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

80 ובדיה כי אתה נרי

"כי אתה נרי, הו"י". המאמר בתורה אור על פסוק זה מובא שוב בקשר לנר.

II Samuel 22:29 שמואל ב כ"ב:ט"ט

כִּי־אַתָּה נִרִי הַבַּיִת הַזֶּה חֶשֶׁב־יְיָ:

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

פסוקה 9

86 ועשית בגדי קדש

יְעֲשֶׂה בְּגָדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אָחִיר, לְכָבוֹד וּלְתַפְאֶרֶת. הַמֵּאֵמֶר בַּתּוֹרָה אֹרֶךְ
עַל פְּסוּקַת זֶה מוֹבָא כְּמִקְוֹר לְמִשְׁלַח הַשְּׁעֵרוֹת.

Exodus 28:2 שמות כ"ב:

וְעָשִׂיתָ בְּגָדֵי־קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אָחִירָךְ לְכָבוֹד וּלְתַפְאֶרֶת:

And thou shalt make holy garments for Aaron thy brother,
for splendour and for beauty

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

87 כמ"ש הרמב"ם שכליים נבדלים

בְּהִעָרָת קה"ת מְצוּיָן שְׁאוֹר הַתּוֹרָה מְבִיא שֵׁם אֶת מִקְוֹר דְּבָרֵי הַרְמַבַּ"ם
בְּמִוֶּרֶת נְבוֹכִידֶנֶז, חֶלֶק ב', פֶּרֶק ב'.

הערת קה"ת

בְּאוֹהַר מִסְעֵי עַי אֵשְׁצָח מְצוּיָן לְמוֹנֵי ח"ב פ"ב. וּבְשֵׁם פְּלוֹסוֹפִים מוֹבָא בְּסִידוֹר
רָלוֹ, ג'. מֵאֵמֶרֶי אֲדַהֲמִיץ בְּמִדְבַּר-ב עַי תִּתֵּן.

88 שכליים נבדלים

הִעָרָת קה"ת מְפִנָּה לְמִקְוֶה שֶׁבָּזֶה מֵתְבָּאֵר עוֹד: Etz Chaim.

הערת קה"ת

וְעַי בְּעִי"ח שִׁי קִיצוֹר אֲבִי"ע פ"ז. [כ].

89 אתה הוא עד שלא נבה"ע

הַמֵּרָאָה מְקוֹם שֶׁל קה"ת לְמִילִים הָאֵלֶּה (הִעָרָה לְמִטָּה).

הערת קה"ת

נוסח התפלה.

פסוקה 10

90 וכמ"ש בע"ה

הַמֵּרָאָה מְקוֹם שֶׁל קה"ת לְמִילִים הָאֵלֶּה (הִעָרָה לְמִטָּה).

הערת קה"ת

שִׁי הָאֵרֶת הַמּוֹחִין פ"א (צח, ב). [כ].

91 דקוצי דשערי מכה ברישא דז"א מאחוריו

Etz Chaim, Sha'ar Hearas HaMochin, chapter 1: מֵאֵחֻרֵי
רָאשׁוֹ שֶׁל ז"א מִשְׁתַּלְשֵׁלֶת קוֹרֶצֶת שִׁיעָר, וְהִיא מְכָה מֵאֵחֻר, וְאוֹרָה פּוֹרֵץ אֶל
הַחַיּוֹת.

Sefer Etz Chaim 32:4 עץ חיים ל"ב:

וּנְבִאָר עֵינֵי הַמֵּרְגָלִים מֵהָיְתָה כּוֹנֵנֶת לְכַוֵּן לְאִי אַחֵר שְׁאִינֶם מְבַחֵי זֶה
כְּנִי"ל וְגַם מִשָּׁה ע"ה מֵהָעֵלָה בְּדַעְתּוֹ וְגַם לְמֵה הַשִּׁי לֹא נִתְרַצָּה
בְּשִׁלְיָחוֹת הָהוּא וּכְמֵאֲרֹז"ל שֶׁלַח לְךָ לְדַעְתְּךָ אֲנִי אֵינִי מִצְוָה לְךָ וְגַם לִידַע
מֵה הֵם בְּחַי מֵרְגָלִים בְּעֶצְמָם וְהַשִּׁלְיָחוֹת וְהַפְּעוּלָה בְּעֶצְמָהּ מֵהָעֵינִינָה
וּמִי הֵם יְהוֹשֻׁעַ וְכָלֵל שֶׁהֵיוּ בְּכָלֵל הַמֵּרְגָלִים וַיִּצְאוּ אַחֲרָיו מְכַלְלִים. אֲבָל
הָעֵינִין הֵיוּ כִּי הֵנָּה נִתְבָּאֵר שְׁמִשָּׁה הוּא בְּחַי יִסּוֹד אֲבָא שְׁבַתוֹךְ ז"א
מִהַחֲזֵק וְלִמְטָה וְאֵעִיף שֶׁהֵאֲרֹתוֹ הֵם ב' מִטּוֹת וְדוֹר הַמִּדְבָּר כְּנִי"ל עֲבִיז
הִיְתָה כּוֹנֵנֶת לְתַקֵּן גַּם אֶת רַחֵל אֵעִיף שֶׁהִיא מֵהָאֵרֶת אֲמָא ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

92 וקוצי דשערי זה נמשך ונסתיים בנוק'

Chapter 5 מוֹסִיף שְׁקוּצוֹת הַשִּׁיעָר שֶׁל אֲרִיךְ אֲנַפִּין יוֹרְדוֹת אֶל רָאשׁוֹ שֶׁל
ז"א, וְאֵלֶּה שֶׁל ז"א אֶל רָאשׁ הַנוֹקְבָא, כְּדִי לְהֵאִיר לָהּ, וְכֵן דָּן בְּתַכְלַת שְׁאִינָנוּ

For Thou art my lamp, O L-RD; And the L-RD doth lighten
my darkness.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

81 נר הם רמ"ח אברי המלי עם תרין דרועין דיליה

בְּסוּף פֶּרֶק זֶה נֵאמַר בְּפָרִי עֵץ חַיִּים שְׁסוּד הֵנָּה הוּא רַמְ"ח אֲבָרֵי הַמַּלְכוּת,
שֶׁכֵּן הִיא כְּלוּלָה בְּשֵׁתִי זְרוּעוֹת הַמֶּלֶךְ, וְזֶה הִיא נִקְרָאת נֵר.

Pri Etz Chaim, Gate of the Sabbath 4:10 פְּרִי עֵץ חַיִּים, שַׁעַר הַשַּׁבָּת
ד"י

הַדְּלֻקָּת הֵנָּה - אֲרִז"ל, הַדְּלֻקָּת נֵר בְּשַׁבַּת חוֹבָה, הַסוּד הוּא, כִּי ב' נִרוֹת
הֵם, בֵּינָהּ וּמַלְכוּת, וְתַכּוּיָן לְכַבּוֹת ב' הַנִּרוֹת שֶׁל הַסִּט"א. (וְעִינֵי
בְּשִׁבְחִים) וְהֵנָּה נֵר שַׁבַּת הוּא בֵּינָהּ, שֶׁהוּא אֲהִי"ה, גִּי חוֹבָה, לִכֵּן הוּא
חוֹבִי"ה וְלֹא רְשׁוּת. וְעִינֵי מִ"שׁ בְּפִסּוּק כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אֹרֶךְ. וְכִבְר
יִדְעָתָה, כִּי הֵם סוּד גִּי יְחוּדִים עֲלִיוֹנִים - הוֹי"ה אֲהִי"ה, הוֹי"ה אֲלֵקִי"ם,
הוֹי"ה אֲדִינִי, וְכוּלָם גִּי נ"ר. גַּם דַּע, כִּי סוּד נ"ר, הֵם רַמְ"ח אֲבָרֵי
הַמַּלְכוּת, כִּי הִיא נִכְלָלֶת בְּבִי דְרוּעֵין דְּמַלְכָא, אִזְ נִקְרָאת נ"ר כְּנוּדָע:

Pri Etz Chaim (Public Domain)

82 שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני

"שְׁמֵאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וַיְמִינוֹ תַּחבִּקֵנִי". הַמֵּאֵמֶר מִפְּרָשׁ זֹאת כְּשֵׁתִי הוֹרְעוֹת
— הַסְתַּלְקוֹת וְהַתְּפַשּׁוּת.

Song of Songs 2:6 שִׁיר הַשִּׁירִים ב"ר:

שְׁמֵאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וַיְמִינוֹ תַּחבִּקֵנִי:

Let his left hand be under my head, And his right hand em-
brace me

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

83 ויהי ערב ויהי בקר יום אחד

"וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד". הַמֵּאֵמֶר בַּתּוֹרָה אֹרֶךְ בְּתַחֲלִיל פְּרַשְׁתָּ לָךְ לָךְ
מְסַבֵּר אֶת הַמִּילִים הָאֵלֶּה.

Genesis 1:5 בְּרֵאשִׁית א'ה':

וַיִּקְרָא אֱלֹקִים לְאֹר יוֹם וּלְחֹשֶׁךְ קֶרָא לַיְלָה וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם
אֶחָד:

And G-d called the light Day, and the darkness He called
Night. And there was evening and there was morning, one
day

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

84 חכים ולא בחכמה ידיעה

הַמֵּרָאָה מְקוֹם שֶׁל קה"ת לְמִילִים הָאֵלֶּה (הִעָרָה לְמִטָּה).

הערת קה"ת

ת"ז בהקדמה (פתח אלי").

85 חכים ולא בחכמה ידיעה

בְּתַפִּילַּתוֹ שֶׁל אֱלֹהֵינוּ, "פֶּתַח אֱלֹהֵינוּ": "אֵתָה חֲכָם וְלֹא בְּחִכְמָה יְדוּעָה, אֵתָה
מְבִין וְלֹא בְּכִינָה יְדוּעָה".

Tikkunei Zohar 17b:3-4 תְּקוּנֵי הַזֹּהַר י"ז ב"ג-ד'

אֵתָה חֲכָם וְלֹא בְּחִכְמָה יְדוּעָה. אֵתָה הוּא מְבִין וְלֹא מְבִינָה יְדוּעָה. לִית
לָךְ אֲתָר יְדוּעָה אֲלֵא לְאִשְׁתַּמּוּדָעָה תּוֹקֶפֶךָ וְחִילְךָ לְבִנִי נִשָּׂא. וְלֹאֲחֻזָּא
לוֹן אִיךְ אֲתַנְהִיג עֲלֵמָא בְּדִינָא וּבְרַחֲמֵי דֵאִינוֹן צִדִּיק וּמִשְׁפָּט כְּפּוֹם
עוֹבְדֵיהוֹן דְּבִנֵי נִשָּׂא. דִּין אִיהוּ גְבוּרָה. מִשְׁפָּט עֲמוּדָא דִּאֲמִצְעִיתָא. צִדִּיק
מַלְכוּתָא קְדִישָׁא. מֵאֲזֵי צִדִּיק *תְּרִין סְמִכֵי קְשׁוּט. הִין צִדִּיק אוֹת בְּרִית.
כֵּלָא לֹאֲחֻזָּא אִיךְ אֲתַנְהִיג עֲלֵמָא.

Another interpretation: "This month shall be for you" (Exodus 12:2) – that is what is written: "They will be for you alone, and there is nothing for strangers with you" (Proverbs 5:17). The Holy One blessed be He said to them: 'I do not caution idolaters against idol worship, but only you, as it is stated: "You shall not make idols for yourself" (Leviticus 26:1). I gave justice only to you, as it is stated: "Hear this, priests, and hearken, house of Israel, and listen, house of the king, ... as Daat Shemot Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

96 כעמר נקא

חזונו של דניאל על עתיק יומין: "לבושיה כתלג חיור, ושער רישיה כעמר נקא". Pri Etz Chaim מיישם את השערות הלכות על אריך אנפין.

Daniel 7:9 דניאל ז'ט'

חַזוֹה הָיִיתָ עַד דֵּי כְרָסוֹן רָמְיוֹ וְעֵתִיק יוֹמִין יָתֵב לְבוּשָׁה כְּתִלְגַּח חִיּוֹר וְשַׁעַר רִאשָׁה כְּעֵמֶר נִקְא כְּרָסִיָּה שְׂבָבִין דִּי־נֹר גְּלָגְלוּהִי נֹר דְּלָק:

I beheld Till thrones were placed, And one that was ancient of days did sit: His raiment was as white snow, And the hair of his head like pure wool; His throne was fiery flames, and the wheels thereof burning fire

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

11 פסקה

97 וזכרתם את כל מצות ה'

"וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם, ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם". המאמר מסביר כעת את "זכרתם" ואת "ולא תתורו".

Numbers 15:39 במדבר ט"ו:ל"ט

וְהָיָה לָכֶם לְצִיצַת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת ה' וְעָשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תִתְּרוּ אַחֲרָי לִבְכָּכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם:

And it shall be unto you for a fringe, that ye may look upon it, and remember all the commandments of the L-RD, and do them; and that ye go not about after your own heart and your own eyes, after which ye use to go astray

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

98 בלק"ת פ' בראשית

בקטע מובאת אותה דרשה, שלפיה מ"צ שבמילה "מצווה" הן י"ה בא"ת ב"ש, ומוסבר שכיוון שהאותיות מוחלפות, הייחוד של אבא ואמא שמצווה מביאה אינו מתגלה בשלמות; הייחוד העצמי של י"ה נעשה באמצעות מסירות נפש שבקריאת שמע.

הערת קה"ת

בד"ה סוד מציאות המצות. ראה לעיל פ' אמור לג, ג.

99 כי מצות המלך היא

"והעם שותקים ולא ענו אותו דבר, כי מצוות המלך היא לאמור: אל תענו לוי". כאן "מצווה" פירושה ציווי.

II Kings 18:36 מלכים ב י"ח:ל"ו

וְהַתְּרִישׁוּ הָעָם וְלֹא־עָנוּ אֹתוֹ דָּבָר כִּי־מִצְוַת הַמֶּלֶךְ הִיא לֵאמֹר לֹא תַעֲנֶהוּ: But the people held their peace, and answered him not a word; for the king's commandment was, saying: 'Answer him not

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יכולים להטיל בזמננו.

Pri Etz Chaim, Gate of Fringes 5:10 פרי עץ חיים, שער הציצית ה"י: ודע, כי קוצי דשערי דא"א, יורדין עד רישא דז"א. וקוצי דשערי דז"א, יורדין עד רישא דנוקבא להאיר לה. ושערי הם בראש נגד המוח, והם מבפנים, ומכים שם במוחין דיליה, ששם מוחין דאז"א, ומן היוצא ממוחין דאבא, נעשה בו ציץ, וזהו ציץ דכורא, ציצית נוקבא. רמז למ"ש דשערי א"א יורדין לראש ז"א. פי' - ציץ מה שיבא מצלם אבא, וציצית מה שיבא מצלם אמא. פי' - מיסודות של שניהם ששניהם תוך ז"א. ומה שלקח בעצמו ציץ, ומה שיקח לנוקבא ציצית. א"כ נמצא, כי ציץ וציצית מן צי' דצלם שבוז"א, צלם אבא ...

Pri Etz Chaim (Public Domain)

93 וקוצי דשערי זה נמשך ונסתיים בנוק' כמ"ש בכוונת הציצית

Pri Etz Chaim מסביר שקווצת שיער משתלשלת מראשו של אריך אנפין אל ראשו של ז"א, וקווצה נוספת מראשו של ז"א אל ראש הנוקבא, ושהציצית הן קווצות השיער הללו.

Pri Etz Chaim, Gate of Fringes 3:5 פרי עץ חיים, שער הציצית ג'ה'

והענין כנודע כמ"ש, כי יש ברישא דא"א, חד קוצא דשערי דתליא עד רישא דז"א במקום העוררת, מכנגד המצח שלו, והוא מאיר במוחין דז"א, ומוציא הארתן לחוץ. ועד"ז יש חד קוצא דשערי, דתלייא מרישא דז"א עד רישא דנוקבא במצח שלה ממש, כמ"ש בע"ה בענין תפילין ש"י, וזהו דז"א הם שערות שחורות, כנוכר באדרא והנה אותו קוצי דשערי דרישא דא"א, נקרא ציץ לשון זכר, לפי שהוא מתפשט ונתלה עד רישא דז"א שהוא זכר. אבל קוצי דשערי דרישא דעצמו דז"א, נקרא ציצית לשון נקבה, לפי שהוא מתפשט ונתלה עד רישא דנוקבא והם בחי' ...

Pri Etz Chaim (Public Domain)

94 והיה לכם לציצית

"והיה לכם לציצית, וראיתם אותו". המאמר מפרש "ציצית" כשערות המשתלשלות אל תוך התכלת.

Numbers 15:39 במדבר ט"ו:ל"ט

וְהָיָה לָכֶם לְצִיצַת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת ה' וְעָשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תִתְּרוּ אַחֲרֵי לִבְכָּכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם:

And it shall be unto you for a fringe, that ye may look upon it, and remember all the commandments of the L-RD, and do them; and that ye go not about after your own heart and your own eyes, after which ye use to go astray

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

95 הציצית נתתי לכם שנאמר והיה לכם לציצית

בין הדברים שה' אומר שנתן "לכם", המדרש מונה: "הציצית שנתתי לכם, שנאמר: 'והיה לכם לציצית'".

Shemot Rabbah 15:23 שמות רבה ט"ו:כ"ג

... כל מקום אשר תדרוך כף רגליכם בו. וגו'. לא נתתי התורה אלא לכם, שנאמר (משלי ד, ב): כי לקח טוב נתתי לכם תורת וגו'. הציצית נתתי לכם, שנאמר (במדבר טו, לט): והיה לכם לציצית. ימים טובים נתתי לכם, שנאמר (ויקרא כג, ז): מקרא קודש יהיה לכם. יום הכפורים נתתי לכם, שנאמר (שם שם, כח): כי יום כפורים הוא. לולב לכם, שנאמר (שם שם, מ): ולקחתם לכם ביום הראשון. סוכה לכם, שנאמר (שם שם, מב): כל האזרח בישראל וגו'. לא נתתי אורה אלא לכם, שנאמר (ישעיה ס, א): קומי ...

100 מצות המלך היא עיין בזהר ס"פ שלח דקע"ה ע"ב מצוה במלך

בזהר, בסוף פרשת שלח, נאמר ש"מצווה" משמשת במשמעות של "מצוות המלך", שהיסוד והשורש מתעטרים יחד במלך, ועל כך הוא דורש "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות הוי"ו".

Zohar, Sh'lach 46:336-346 ספר הזהר, שלח לך מ"ו:של"ו-שמ"ו

101 בביאור ע"פ וידבר אלקים

שם מוסבר שהמצוות כ"מצוות המלך" הן החיצוניות של האברים, ואילו "רמ"ח מצוות הן רמ"ח אברים" הן הפנימיות שלהם, וז"א, בחינת התורה; לכן המצוות נמצאות למטה, במלכות, ובכל זאת שורשן באברים.

102 וידבר אלקים

"וידבר ה' את כל הדברים האלה לאמור", הפתיחה של עשרת הדיברות. מובא בביאורו של פסוק זה.

Exodus 20:1 שמות כ:א

וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאָמֹר:

And G-d spoke all these words, saying

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

103 כי מאיש לוקחה זאת

"כי מאיש לוקחה זאת". המאמר מיישם זאת על המצווה שלמטה, ששורשה במלך שלמעלה.

Genesis 2:23 בראשית ב:כ"ג

וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הַפֶּעַם עֲצָם מֵעַצְמִי וּבָשָׂר מִבָּשָׂרִי לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לִקְחָהּ זֹאת:

And the man said: 'This is now bone of my bones, and flesh of my flesh; she shall be called Woman, because she was taken out of Man

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

104 לא יגורך רע

"כי לא אל חפץ רשע אתה, לא יגורך רע". המאמר מיישם זאת על אצילות.

Psalms 5:5 תהילים ה:ה

כִּי לֹא אֱלֹהִים חָפֵץ רָשָׁע אֲתָהּ לֹא יִגְרָךְ רָע:

For Thou art not a G-d that hath pleasure in wickedness; Evil shall not sojourn with Thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

105 במדבר סיני באהל מועד

"וידבר הוי" אל משה במדבר סיני באהל מועד". מובא הביאור לפסוק זה, שנדון קודם לכן בספר זה.

Numbers 1:1 במדבר א:א

וַיְדַבֵּר ה' אֶל־מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי בְּאֹהֶל מוֹעֵד בַּאֲחָד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְצֵאתָם מִמִּצְרָיִם מִצְרַיִם לְאָמֹר:

AND THE L-RD spoke unto Moses in the wilderness of Sinai, in the tent of meeting, on the first day of the second month, in the second year after they were come out of the land of Egypt, saying

106 בליקוטי הש"ס להאריז"ל

בהוצאת קה"ת מצוין שביאור האריז"ל על הירדן נמצא בלקוטי הש"ס שלו, במסכת חגיגה.

107 ירדן . . דהיינו ק"נ

בהוצאת קה"ת מפנים לאור התורה על ואתחנן בעניין ביאור הירדן כקליפת נוגה.

108 ירדן — לזה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

פסקה 12**109 ויקחו אליך פרה**

"זאת חוקת התורה... דבר אל בני ישראל, ויקחו אליך פרה אדומה". ההסבר לפסוק זה, המובא כאן, דן באופן שבו הרע יונק מן הקדושה.

Numbers 19:2 במדבר י"ט:ב

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוָּה ה' לְאָמֹר דָּבַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין־בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא־עָלָה עָלֶיהָ עַל:

This is the statute of the law which the L-RD hath commanded, saying: Speak unto the children of Israel, that they bring thee a red heifer, faultless, wherein is no blemish, and upon which never came yoke

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

110 השקאת הסוטה מים המאריים

"וואם לא נטמאה האישה והיא טהורה, וניקתה ונזרעה זרע".

Numbers 5:28 במדבר ה:כ"ח

111 מים המאריים

הזהר על נשא מפרש את "המים המרים המאריים" כשם הקדוש בשעה שהוא מצוי בדין.

Zohar, Nasso 5:60-63 ספר הזהר, נשא ה':ס"ג

IF ANY MAN'S WIFE (lit. man, man, if his wife) GO ASIDE, AND COMMIT A TRESPASS (lit. trespass a trespass) AGAINST HIM, ETC. R. Eleazar said: 'Why twice ' man, man'? It speaks of a man who has behaved as a man should, following the admonition: "Drink waters out of thy own cistern", etc. (Prov. 5, 15). Why, again, the double expression "trespass a trespass"? It points, on the one hand, to the Community of Israel, and, on the other, to her Spouse. We ... thus read further: THEN SHALL THE

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

119 אשה מזרעת תחלה

רב יצחק בן רב אמי: "אם האיש מזריע תחילה, יולדת נקבה; אם האישה מזרעת תחילה, יולדת זכר", כפי שנאמר: "אישה כי תזריע וילדה זכר".

Berakhot 60a:14 ברכות ס' א"י"ד

ומי מהני רחמי? והאמר רב יצחק בריה דרב אמי: איש מזריע תחלה — יולדת נקבה, אשה מזרעת תחלה — יולדת זכר. שנאמר: "אשה כי תזריע וילדה זכר!" הכא במאי עסקינן — כגון שהזריעו שניהם בבת אחת.

But is it of any avail to pray [during the first forty days that it should be a male child]? For lo, R. Isaac b. R. Ammi has said : If it is the man who first emits seed his wife bears a daughter ; but if the woman first emits seed she gives birth to a son ; as it is said, "If a woman emits seed and bare a male child" (Lev. xii. 2)! With what are we here dealing ? For instance, if ... they both emit seed

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ברכות ס, א. וש"נ.

120 ועיין בזהר פרשה תזריע

קה"ת מציין שאור התורה דן בהרחבה בזהר זה על תזריע.

הערת קה"ת

בארוכה באוה"ת שם. ראה גם לקמן פ' מטות פד, ג.

121 שני בשבת עליות העולמות

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Pri Etz Chaim.

הערת קה"ת

ראה פע"ח ש' השבת.

122 על "אישה כי תזריע וילדה זכר" אומר רבי יוסי, שמיום שהאישה מתעברת ועד יום הלידה היא מדברת רק על ילדה, שיחיה זכר.

Zohar, Tazria 1:2-3:11 ספר הזהר, תזריע א"ב-ג:י"א

R. Aha also asked why the word "conceive-seed" is used instead of merely "conceive". R. Jose answered: 'A woman from the time she becomes pregnant till she is delivered can talk of nothing but the child she is to bear, whether it is to be 'a boy or a girl

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

פסוקה 14

123 זכר חסדו

"הוא זכר את חסדו ואת נאמנותו לבית ישראל." וז"א נקרא זכר, זה ש"זוכר" את החסד.

Psalms 98:3 תהילים צ"ח:ג

זכר חסדו ונאמנותו לבית ישראל ראו כל־אפסי־ארץ את ישועת אל־קינו:

He hath remembered His mercy and His faithfulness toward the house of Israel; All the ends of the earth have seen the .salvation of our G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

112 ונקתה ונזרעה

רעיא מהימנא על אמור: האישה הנאמנה מתקרבת אל הכהן הגדול כדי להיבדק; אם היא טהורה, "וניקתה ונזרעה זרע", והיא מתחזקת ומתמלאת אהבה לבעלה.

Zohar, Emor 32:155-34:162 ספר הזהר, אמור ל"ב:קנ"ה-ל"ד:קס"ב

113 ברע"מ פ' אמור דצ"ז א'

קה"ת מפנה לביאוריו של הצמח צדק על הזהר בקטע זה של רעיא מהימנא על אמור.

הערת קה"ת

ראה ביאה"ז להצ"צ-ב ע' תתקלו ואילך.

פסוקה 13

114 והם ה"ג עליונים שהם חסדים

בנוסח אור התורה נוסף כאן: "(דהיינו, הגבורות של אבא הן החסדים של אמא; עיינו כמה שנכתב על הזהר בתחילת ויצא, על 'קום' וכו')."

הערת קה"ת

באוה"ת פ' שלח כרך-ה ע' איתריג נוסף: "(ר"ל גבורות דאבא הם חסדים דאימא, עמ"ש על הזהר ר"פ ויצא ע"פ קומה כו)".

115 למען תזכרו

"למען תזכרו ותעשו את כל מצוותי והייתם קדושים לאלהיכם". המאמר מפרש את "תזכרו" כהיעשות זכרים, ואת "ותעשו" כעשיית המצוות.

Numbers 15:40 במדבר ט"ו:מ'

לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם:

that ye may remember and do all My commandments, and .be holy unto your G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

116 וזהו למען תזכרו שתהיו אתם הזכרים

בנוסח אור התורה נוסף: "(דהיינו, על ידי המתקת חמש הגבורות של נוקבא, של אש ה', בחמש הגבורות העליונות של אבא, אש יו"ד, הן עצמן נעשות זכרים, כפי שיוסבר להלן)."

הערת קה"ת

באוה"ת שם נוסף: "(ר"ל ע"י מיתוק ה"ג דנוק' דאש ה' בה"ג העליונים דאבא אש יו"ד נעשה הם עצמן בבחי' זכרים, כדלקמן בסמוך)".

117 בהעלותך את הנרות

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

שם ח, ב.

118 בהעלותך את הנרות

"בהעלותך את הנרות, יאירו שבעת הנרות אל מול פני המנורה". המאמר מחיל את "העלאת הנרות" על עליית הגבורות.

Numbers 8:2 במדבר ח':ב'

דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת־הַנֵּרוֹת אֶל־מֹול פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יֵאָרוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת:

Speak unto Aaron, and say unto him: When thou lightest' the lamps, the seven lamps shall give light in front of the .candlestick

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

124 ועשיתם את כל מצותי

"למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי. ההגהה רואה במילה "ועשיתם" מדרגה נעלית יותר מ"תזכרו".

Numbers 15:40 במדבר ט"ו:מ

לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי וְהָיִיתֶם קְדוֹשִׁים לְאַלְקֵיכֶם:

that ye may remember and do all My commandments, and
.be holy unto your G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

125 המשכת אור א"ס בהן במוחין

הקטע מצטט את אותם דברי איגרת הקודש, בנוסח "אור אין סוף ברוך הוא". הוא מסביר שהמצוות, הנקראות רמ"ח איבריו של המלך, הן אורות הנמשכים לתוך כלים, שיש צורך לשמור עליהם, שכן פגם בכלי מאפשר ניגוקה גם מן האור המלוכב בו.

הערת קה"ת

וכ"ה לקמן פ' ראה כא, ד אבל שם "אוא"ס ב"ה" וכ"ה בדרך מצותיך כא, ב. אוה"ת יתרו ע' תקמא וע' א"טו.

פסוקה 15

126 בביאור ע"פ וארשתיך לי

הערת קה"ת מפנה ל Numbers 17:3 למילים האלה.

Numbers 17:3 במדבר י"ז:ג

אֶת מִקְהַתֹּת הַחֲטָאִים הָאֵלֶּה בְּנִפְשָׁתָם וַעֲשׂוּ אֹתָם רִקְעֵי פָחִים צְפוּי לְמִזְבֵּחַ כִּי־הִקְרִיבֻם לִפְנֵיהִי וַיִּקְדָּשׁוּ וַיְהִי לְאוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:

even the fire-pans of these men who have sinned at the cost of their lives, and let them be made beaten plates for a covering of the altar—for they are become holy, because they were offered before the L-RD—that they may be a sign unto
'the children of Israel

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

לעיל במדבר יז, ג.

127 וארשתיך לי

"וארשתיך לי לעולם; וארשתיך לי בצדק ובמשפט, בחסד וברחמים".

Hosea 2:21 הושע ב':כ"א

וְאַרְשִׁיתִיךָ לִי לְעוֹלָם וְאַרְשִׁיתִיךָ לִי בְצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים:

And I will betroth thee unto Me for ever; Yea, I will betroth thee unto Me in righteousness, and in justice, And in lovingkindness, and in compassion

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

128 והייתם קדושים לאלקים

"...והייתם קדושים לה' אלקיכם" — המילים האחרונות בפרשת ציצית, שהמאמר מבאר.

Numbers 15:40 במדבר ט"ו:מ

לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי וְהָיִיתֶם קְדוֹשִׁים לְאַלְקֵיכֶם:

that ye may remember and do all My commandments, and
.be holy unto your G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

129 הערת קה"ת מפנה ל Nazir 39b:5 למילים האלה.

Nazir 39b:5 נויר ל"ט ב:ה'

נוֹרִי שְׂגִילָה בֵּין בְּתַעַר בֵּין בּוֹזֵג, אוֹ שְׂסִיפְסָף כָּל שְׁהוּא — חֲזִיב. תְּנוּ רַבְּנָן: "תַּעַר", אֵין לִי אֶלָּא תַעַר. תַּלְשׁ, מִירְט, סִיפְסָף כָּל שְׁהוּא, מִנְיָן — תִּלְמוּד לומֵר: "קְדוֹשׁ יְהִיָּה גִדֵּל פָּרַע שַׁעַר ראשׁוֹ", דְּבָרֵי רַבִּי יֵאֻשָּׁה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

130 קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו

"כל ימי נדר נזיר תער לא יעבור על ראשו... קדוש יהיה, גדל פרע שער ראשו". המאמר קושר בין קדושתו של הנזיר לשערו.

Numbers 6:5 במדבר ו':ה'

כָּל־יְמֵי נֶדֶר נְזִירוֹ תַעַר לֹא־יַעֲבֹר עַל־ראשׁוֹ עַד־מִלַּאת הַיָּמִם אֲשֶׁר־יִזְרֹ לְהִי קְדֹשׁ יְהִיָּה גִדֵּל פָּרַע שַׁעַר ראשׁוֹ:

All the days of his vow of Naziriteship there shall no razor come upon his head; until the days be fulfilled, in which he consecrateth himself unto the L-RD, he shall be holy, he shall let the locks of the hair of his head grow long

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

131 ונקדשתי בתוך בניי

"ולא תחללו את שם קדשי, ונקדשתי בתוך בני ישראל." המאמר על מילים אלה נמצא בלקוטי תורה, אמור.

Leviticus 22:32 ויקרא כ"ב:ל"ב

וְלֹא תַחֲלִלּוּ אֶת־שֵׁם קְדֹשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' מְקַדְּשְׁכֶם:

And ye shall not profane My holy name; but I will be hal-
lowed among the children of Israel: I am the L-RD who hal-
low you

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 16

132 קדוש דקדושה וג"פ קדוש

"וקרא זה אל זה ואמר: קדוש, קדוש, קדוש הוי' צבאות; מלוא כל הארץ כבודו." זהו ה"קדוש" המשולש שבקדושה, המסתיימת במילים "הוי' צבאות".

Isaiah 6:3 ישעיהו ו':ג'

וַיִּקְרָא זֶה אֶל זֶה וַאֲמַר קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ הִי צְבָאוֹת מְלֵא כְּלֵי־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

And one called unto another, and said: Holy, holy, holy, is
.the L-RD of hosts; The whole earth is full of His glory

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

133 קוצי דשערי דא"א היורד מאחורי ז"א

בסוף הפרק הזה על הקדושה, פרי עץ חיים אומר שהאור שלה נמשך משערת הנעילה של אריך אנפין, היורדת מאחורי ז"א, ושאונו אומרים "קדוש" שלוש פעמים כנגד שלושה שמות הוי'.

Pri Etz Chaim, Gate of the Repetition of the Silent Prayer
3:13 פרי עץ חיים, שער חזרת העמידה ג:י"ג

... וכל הויה מהם במילוי יודין, הוא קדוש. אמנם הארת אלו של הקדושה, הם נמשכין מקוצי דשערי דא"א, היורד מאחורי ז"א כנודע, והוא מאיר לו שפע ממוחין עליונים דא"א, הנקרא קדוש. לכן אומרים ג"פ קק"ק, נגד הויות ההם, שכל אחד גי' קודש, ואלו נמשכין כנ"ל, ומאירין במוחין דז"א. ובוה תבין, כי איך כל קדוש הוא במוחין עלאין,

כי גי קדוש אלו, נמשכין ממוחין עלאין דא"א, דרך קוצי דשערי להאיר בז"א, וכבר בארנו יותר סוד הקדושה במ"א כנ"ל:

Pri Etz Chaim (Public Domain)

134 גי קוצין שיש בצורת אות יוד קוץ העליון והיוד עצמו וקוץ התחתון

פרדס רימונים, בדיונו באורות הנסתרים שבכתר, מתאר את היו"ד הראשונה שבשם כשלושה בפני עצמה: "קוץ למעלה, קוץ למטה וגוף באמצע".

Pardes Rimmonim 11:7 פרדס רמונים י"א:ז'

פסקה 17

135 והייתם קדושים לאלקיכם

"...והייתם קדושים לאלקיכם". המאמר מציין שהפסוק משתמש בשם אלקים, ולא בהוי'.

Numbers 15:40 במדבר ט"ו:מ'

לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם:

that ye may remember and do all My commandments, and
.be holy unto your G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

136 אל תקרי בניך אלא בוניך

תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, כמו שנאמר: "וכל בנייך לימודי הוי', ורב שלום בנייך" — אל תקרא "בנייך", אלא "בונייך".

Berakhot 64a:14 ברכות ס"ד א:י"ד

אַל תִּקְרִי "בְּנֵיךָ" אֶלָּא "בּוֹנֵיךָ". "שְׁלוֹם רַב לְאַהֲבֵי תוֹרָתְךָ וְאִין לְמוֹ מְכֻשׁוֹל". "יְהִי שְׁלוֹם בְּחֵילְךָ שְׁלוֹה בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ". "לְמַעַן אַחֵי וְרַעֲי אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ. לְמַעַן בֵּית ה' אֶלְקִינוּ אֲבִיקְשָׁה טוֹב לָךְ". "הִ' עוֹ לְעַמּוֹ יִתֵּן ה' יִכְרֶךְ אֶת עַמּוֹ בְּשְׁלוֹם".

Great peace have they that love Thy law; and there is no "stumbling for them" (Ps. cxix. 165). "Peace be within thy walls, and prosperity within thy palaces" (ibid, cxxii. 7). "For my brethren and companions' sakes, I will now say, Peace be within thee" (ibid. v. 8). "For the sake of the house of the L-rd our G-d, I will seek thy good" (ibid. v. 9). "The L-rd will give strength unto His people ; the L-rd will bless His people with peace" (ibid. xxix. 11)[2]

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו והערות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך (Public Domain); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA); Midrash Rabbah -- TE (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); Daat Shemot Rabbah (Public Domain); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Pri Etz Chaim (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); Sefer Etz Chaim (Public Domain); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain).

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/](https://likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/)

מיום חנימי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך [/likuteitorah.com/he/likutei-torah/shelach/12/](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/shelach/12/)

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק